

ECHOES OF HOMELAND

TĖVIŠKĖS AIDAI

1973 m. balandžio 10 d. Nr. 14 (888.) Melbourne.

XVIII METAI

LIETUVIŠKAS VAIŠINGUMAS

Iš seniausių laikų lietuviai pasižymėjo vaišingumu. Apie tai kalba kitų tautų žmonės, kurie keliavo per Lietuvą ar su lietuviais bendravo. Tą patį pasako ir išeivijoje lietuvių pakviesti kaimynai australai ir kiti. Vaišingumo savybę lietuviai yra pasisavinę jau iš bočių ar tėvų ir tą ypatybę jis tebeturi ir šiandien, nors ir išeivijoje. Vaišina jis kiekvieną — svetimas ar savas žmogus, pažįstamas ar gal ir visai nepažįstamas.

Išeivijoje lengva ir patiems pastebėti, kad lietuviai yra vaišingas. Pas kitas tautybes to nėra. Jei ir vaišina, tai labai santūriai. Ten nelūžta stalai nuo valgių ir gėrimų, o dažnai iš svečių grįžti dar alkanas. Savo vaišingumu lietuviai jaučia pasididžiavimą ir jo nemano atsisakyti. Kai kas ima svarstyti, ar apsimoka. Juk tas vaišingumas veltui neapsina. Jis kaštuoja pinigų ir dar nemažai. Ar tą pinigą ne geriau būtų gesniam tikslui panaudojus? Sis klausimas rimtas ir tikslus. Jei tą vaišius išleidžiamą pinigą paaukojus kuriems labdaros tikslams, tai bene būtų tiksliau. Taip svarstoma, bet taip nedaroma. Jei kuris vaišius pradeda gailėti, tai jis neduoda nė tiems labdaros tikslams.

Vaišingumas nėra blogas dalykas. Tai yra draugiškumo ir nuoširdumo pareiškimas. Pa našiai atsitiko Kristaus laikais. Kristui atvykus į svečius, moteriškė išpylė ant jo brangiausių kvepalų. Taipusi apaštalas Judas priekaištavo, kad tuos kvepalus galėjo brangiai parduoti ir pinigus vargšams atiduoti. Kristus tačiau užgry moteriškės pasielgimą. Taip yra ir su mūsų vaišingumu. Jis yra girtinas paprotys. Priekaištai, kad tą pinigą galima panaudoti labdariniam darbui, yra daugiau savanaudiškumo kalba, kaip ir Judas tuomet kalbėjo.

Suderinti tačiau vaišingumą ir auką geriems tikslams reikia. Jei kuris viską prabaliavos ir nieko nebeturės duoti geriems darbams, tas jau bus savo vaišingumo nuėjęs per toli. Jau bus nebe vaišingumas, bet latravimas ir nusikaltimas. Apie šitokių nukrypimų neverta nė kalbėti.

Išmintingai suderintam vaišingume ištekliai turi būti išdalinti visiem reikalam — ir vaišiem, ir geriem darbams. Čia lietuviškasis vaišingumas gal ir peršoka ribą. Vaišiem nesigailima nė šimtų, o tiem geriem darbams bepalieka tik centai. Žinoma, tai yra įprotis, vaišingumo savybė. Vaišiem duodama pirmenybė ir nesigailama pinigų, o apie kokius geras darbus nė nepagalvojama. Išeivijoje aukos reikalas pasidarė aktualus. Čia patys turime rūpintis visais bendrais mūsų reikalais — ir šalpa nelaiminčių, ir bažnyčia ir bendruomenė. Šių mūsų reikalų joks valstybės išdas neremia ir jais reikia pasirūpinti mums patiems savo auka. Tegu ir neatsisakytume vaišingumo, bet turėtume jį tiek moderuoti, kad liktų ir kitiems reikalams. Lietuviai nėra šykštūs, kaip vaišingumas rodo, bet tik nėra įpratę spręsti socialinio klausimo.

POLITINĖ APZVALGA

● Kada Pietų Vietname ramiau, Kambodija kenčia dėl raudonųjų puolimų. ● Vak. Vokietijoje yra geri šarvuoti daliniai. ● Vis daugiau pritarimo Britų taikos planui Šiaurės Sirijai. ● Ir gerai, ir blogai, kad Japonijoje auga karo pajėgos.

Militarizuojama Japonija

Japonija, pralaimėjusi karą, išaugo į ekonominį milžiną. Jos, kaip galingo militarinio krašto visada bijotasi. Bet kada auga Sovietų ir Kinijos militarinis pajėgumas ir kartu grėsmė daugeliui kraštų, Vakaruose į Japonijos atsiginklavimą žiūrima pro pirštus ir JAV net ragina Japoniją laikyti daugiau karo pajėgų. Pokarinė konstitucija kalba tik apie "savausaugos pajėgas", bet jos po truputį didėdamos jau dabar turi ginklų smūgio jėgą aštuonis kartus didesnę, negu 1942 m., kada Japonijos karo laimėjimai buvo įvairiuose Azijos kraštuose. Žymus žurnalistas Albert Axelbank knygoje "Juo doji žvaigždė virš Japonijos" rašo, kad Japonija nėra kairioji ar liberalioji, ji yra griežtai konservatyvi ir todėl joje pacifizizmas miršta ir kyla jėga, tradicinis militarinis pajėgumas. Krašto gynybai — armijoms skiriamos didelės lė-

šos. Joje gimsta didelės pajėgos prestizas, savimeilė ir troškimas turėti savo atominis ginklus. Dabar armija turi tik 185.000 karių, palyginus su 3 mil. paskutinio karo metu. Japonija susirūpinusi sukurti dideles karo pajėgas, nes dabar optimistiniai apskaičiavimai ji pajėgtų laikyti prieš svetimą invaziją tik mėnesį, jeigu Amerika neatitų jai į pagalbą. Netgi municijos, šaudmenų jai užtektų juokingai trumpam laikui. Sovietų žvalgybos lėktuvai reguliariai atskrenda nuo Vladivostoko. Japonų karo lėktuvai pakyla jų sukurti, labai dažnai tris kartus į dieną. Dargi turint galvoje ir stiprią Kiniją, Japonijos vadai prieina sprendimui, kad aukščiausias laikas Japonijai ginkluotis. Dėl to kyla rimtas susirūpinimas kitiems šio regiono kraštams, taigi ir Australijai dėl ateities, nes jie visi pažįsta japonus iš praeties.

Kariai į namus

JAV skelbia, kad po JAV kovos dalinių pasitraukimo iš Pietų Vietnamo JAV dalyvavimas Vietnamo kare ir Pietų Vietname užbaigtas. Ir "užbaigtas garbingai". JAV prezidentas Nixon ir kiti vadai tvirtina, kad JAV baigė savo žygį Vietname su garbe ir jie džiaugiasi, galėdami įtaigoti karą tokioje šviesoje. Jų didžiausias džiaugsmas, kad JAV išvilko savo pavargusias kojas iš Vietnamo įšvilimo klampynės, kuri Amerikai kainavo astronomiškas sumas, per 46.000 užmuštais ir daug daugiau sužeistais. Amerika paliko gerai ginkluotą Pietų Vietnamą, su stipriomis karo pajėgomis, stipria karo aviacija ir laivynu. Tad jis yra pajėgus priešintis komunistų užmačioms. Deja, Indokinijos komunistai nerimsta, kada jų didelės karo pajėgos atspalaidavo (gal tik tam kartui) iš Pietų Vietnamo ir ieško lengvesnių kelių užgrobimams. Kambodijos sostinė Phnom Penh yra smarkiai jų spaudžiama, supama ir to spaudimo nešugeba žymiai sumažinti JAV bombonešiai, veiklą kartais dieną ir naktį, nuo kurių puolimų prieš spaudžiančius komunistus žūsta ne mažai ir civilių.

Strateginių Studijų Instituto paskelbė, kad Vietnamo karas Amerikai 1965 - 1972 m. kainavo 75.000 milijonų dol. Šalia ekonominės P. Vietnamo pagalbos, pensijų ir kt. išlaidų. So-

Jam vis vaizduotėje, kad liginėm, prieglaudom ir kitais bendrais reikalais valdžia pasirūpins. Kada tos valdžios nėra, lieka mūsų pačių pareiga. Reikia kiek sumažinti vaišių išlaidas, kad likusių suma galėtų skirti aukai mūsų bendriems reikalams.

vietam pagalba Šiaurės Vietnamui 1965 - 1971 m. Instituto vertinama vos 1.160 mil. dol., o Kinijos dar mažiau — 470 mil. dol. Instituto daviniais, kariai ir civilių kare kartu žuvo 1.8 mil. To pat Instituto vertinimu Sovietams Vid. Rytuose paskutinieji metai buvo blogi. Kiek geresnius ryšius jie turėjo tik su Iraku. Sov. Rusijos valdžios susirūpinimas gyvenimo standarto pakėlimu buvo didesnis, negu pakrikę santykiai su Kinija. To paties Instituto paskelbimu komunistų nekenčiama ir Vakaruose pasmerktas randanti Pietų Afrika sukurė labai galingą karo mašiną, nežiūrint į tai, kad Jungt. Tautų — UN paskelbtas ginklų į ją gabenimo uždraudimas. Ginklų šis kraštas yra gavęs iš Britanijos, Italijos, Portugalijos ir Prancūzijos. Pietų Afrika pati pasigamina lėktuvų prancūzų ir italų brėžiniais ir leidimais. Tikrai šarvuotųjų ir artilerijos nesigamina.

Baltoji knyga vis daugiau priimtina

Katalikų pusėje stovinti IRA (Irish Republ. Army) patyrė didelį smūgį ir nuostolį savo ginklų arsenalui, kada katalik. Airijos Respublikos karo laivai, sekdami iš pasulų, sugavo 298 tonų Kypro krašto registruotą laivą "Claudija" su teroristinei IRA gabenamais Sovietų gamybos ginklais viso 5 tonų svorio. Kalbama, kad ginklų turėjo būti iki 100 tonų, bet kada paaiškėjo spąstai, tai daug ginklų numesta į jūrą. Tapatia proga sumiti ir keturi teroristai, jų tarpe įžymus vadas Joe Cahill. Trys jų paleisti iki teismo už užstatą. Airijos karo laivai laukia ir kito laivo ir bu di dėl jo sugavimo.

Londone Britanijos parla-

Rašo S. MILIUS

Koegzistencijos nauji planai

Po to, kada JAV santykiai su Sovietais ir Kinija pagerėjo ir šaltasis karas labai ištirpo, laukiama geresnių JAV santykių ir su Fidelio Castro Kuba. Nesenai jau buvo susitarta bendrai kovai prieš lėktuvų ir laivų pagrobimus, vadinamus "kidnapping." Tačiau, atrodo, iniciatyva susitaikiniui turėtų eiti iš JAV. Dažnai Nixono politikai priešingas vadovaujantis senatorius Fullbright sako, kad "esame didelis kraštas", tad nėra ko biau rėtis siūlyti taikos šakelę. Antra vertus, Kubos vadas Castro nebesugeba eksportuoti savo teroro ir subversijos į Pietų Ameriką.

Kinija pasipiktinusi, kad Sovietai senus kinietiškus pavadinimus vietovių, kurias Kinija laiko priklausančioms jai, keičia rusiškais, kaip Khungari, Iman, Tetyukhe, Manzovka ar Suchan gavo naujus vardus, kaip: Gurskoje, Dalnerečensk, Dalnegorsk, Sibirtsevo ir Partizansk.

Pasitaiko komentary, kad šiandieninė Vak. Vokietijos kariuomenė nėra ta praeties galinga ir drausminga karo mašina — Wehrmacht, kokia buvo ir yra kažkokia "piknikinė", dekoratyvinė kariuomenė. Tačiau paskutinėmis žiniomis V. Vokietija turi stiprią šarvuotųjų armiją su naujai pagamintais moderniais Leopard vėkšrų šarvuočiais ir Marderio vardu šarvuotais transporto ir puolimo autovežimais, nors JAV ir Vakarų kraštai tebeturi senus modelius, nenuėjusius toliau nuo paskutinio Antrojo Pasaulinio karo modelių. Leopardai šurkščiu žemės paviršiumi gali važiuoti 40 km. greičiu (senųjų šarvuotųjų greitis 20 km.) per val. Marderius naudoja "panzer" — grenadieriai - pėstininkai, turėdami spec. kulkosvaidžius 20 milim. pabūklus ir granatų metikus. Šie daliniai turi skirtingas uniformas — juoduosius beretus. Tai yra Hitlerio karo dalinių elito gerai treniruoti, drausmingi pasekėjai.

mentas žymia balsų dauguma pavirtino naują taikos planą Šiaurės Airijai, išdėstytą Baltojoje Knygoje, pagal kurį birželio mėn. įvyks rinkimai. Katalikai bus proporcingai atstovaujami naujame parlamente, ko nebuvo buv. Sermonio parlamente.

Nuosaičių tarpe rodomas didelis pritarimas Britų pasiūlytam planui. Gausiausia protestantų partija Unionistai atmetė savo dešiniųjų kraštutinių siūlymų nepriimti taikos plano. Tai buv. min. pirmininko Faulknerio laimėjimas, kada 340 balsų pasisakė už ir 231 prieš. Po to protestantų kraštutiniai su vadu Craigu apleido salę.

Sovietuose svarstomas tautinių rezervatų likimas

PLANUOJAMA PANAIKINTI RESPUBLIKAS, SUSTIPRINTI PRIESPAUDĄ

BRONIUS KVIKLYS

Rezervatais mes vadiname tam tikrus žemes ar vandens plotus, kuriuose valstybė saugo ir globoja senąją aplinką, nykstančius gamtos turtus, augalus, gyvulius ir paukščius. Platesnė prasme rezervatais vadinamą ir teritoriją, kurioje didesnė tauta ar valstybė saugo mažesnę gyventojų grupę, kultūrą, tautelę ar net rasę nuo gautinio išnykimo. Ryškus pavyzdys — indėnų rezervatai Amerikos žemyne, pradėti kurti jau 18 amžiuje. Baltosios rasės žmonės, užėmę Amerikos žemyną, planingai jį kolonizavo. Vietiniams gyventojams jie nepaliko valstybinių vienetų, bet tik tam tikrus žemes plotus, kuriuose jie galėjo šiaip taigi vegetuoti ir išsaugoti savo kalbą, papročius, kultūrą. 1934 m. valstybiniu aktu indėnų rezervatai JAV-bėse buvo perorganizuoti. Indėnai kiek atsisago, jų likusių gyventojų skaičius nebe mažėjo ir nuo ketvirčio milijono pakilo ligi pusės milijono, nors iš esmės vietinių gyventojų problema Amerikoje ligi šios dienos dar nėra išspręsta.

Savos rūšies tautybių rezervatai buvo sukurti prieš 50 metų ir Sovietų Rusijoje 1922 metų pabaigoje, taigi praslinkus penkeriems metams nuo garsiosios spalio revoliucijos, komunistų vadai svarstė, kokia jų naujosios valstybės forma būtų tinkamiausia. Vieni manė, kad Sovietų Sąjunga turėtų būti tikta neglaudžiais konfederacijos ryšiais sujungtų valstybių sąjunga, be ryškesnės centrinės valdžios. Antrieji laikėsi priešingos nuomonės — kad rusų valdomos tautos būtų tikta autonominės naujosios valstybės sritys. Praėjo Lenino pasiūlymas — įsteigti vieną sąjunginę valstybę, "lygiateisių valstybių sąjungą" su tvirta centre valdžia. 1936 m. naujai priimta Stalino konstitucija tą centrinę valdžią sustiprino, įvedė labai griežtą pavertgų tautų gyventojų kontrolę, tačiau pačių sąjunginių valstybių nepanaikino.

O tai buvo šis tas. Sąjunginė valstybė, tiesa, labai mažai teturėjo teisių savo gyvenimą tvarkyti. Ji turėjo gyventi Mas kvos nustatytomis normomis. Tai buvo lyg kokie tautybių rezervatai, kurių ribose sovietinių rusų pavertgotos tautos vis dėlto galėjo šiek tiek tvarkyti.

Vysk. Steponavičius dar arešte

Laisvojo pasaulio lietuvių laikraščiai atspausdino šimto trisdešimt keturių Panevėžio vyskupijos kunigų kreipimąsi į Sovietų Sąjungos ministrą pirmininką Kosiginą, prašant leisti vyskupui Julijonui Steponavičiui eiti savo pareigas Panevėžio vyskupijoje. Kreipimasis buvo pasirašytas 1971 metų pabaigoje. Nuo 1961 metų, pažymi rašte panevėžiečiai kunigai, Panevėžio vyskupija neturi savo vyskupo, kuris LTSR vyriausybės nurodymu buvo ištremtas į Zagarę, Joniškio rajone. Kreipimosi autoriai prašo leisti vyskupui Julijonui Steponavičiui eiti savo pareigas Panevėžio vyskupijoje, kadangi LTSR konstitucija ir įstatymai teismo nenuteistiems piliečiams nenumato panašių teisių apribojimo. Kartu pažymima, jog vyskupo nebuvimas vyskupijoje yra didelis nenormalumas, nes Bažnyčios Teisė, nesant vyskupo, leidžia valdytojui administruoti vyskupiją tik trumpą laiką.

Panevėžio vyskupijos kunigai į šį kreipimąsi negavo jokio atsakymo. Religijos reikalų tarybos įgaliojimas kai kuriuos raštą pasirašiusius kuni-

tis, kalbėti savo kalba, leisti bolševikinio turinio, bet tautinės formos knygas, laikraščius, puoselėti kai kurias kultūros apraiškas. Tai buvo "šis tas" — geriau kaip nieko. 1940 m. į sovietinių tautų rezervatų skaičių įrikiuota ir Lietuva.

Tačiau ilgainiui tautybių rezervatai ėmė nebe patikti sovietiniams rusams. Mat, pavertgotos tautos savo rezervatuose stengėsi laikyti vietinių papročius. Neretai rezervatų gyventojai vengdavo familariuotis su rusais. Mišrių vedybų su rusais skaičius nebuvo toks didelis, kokio rusai laukė. Tautos stengėsi likti tautomis.

Jau Leninas nemėgo tautinių grupių. Tiesa, jis deklaravo joms tariamą "lygybę ir suverenumą, apsisprendimo teisę" net ligi atsisakymo ir savarakiškos valstybės įkūrimo. Jis daug kalbėjo ir apie "Rusijos teritorijoje gyvenančių nacionalinių mažumų ir etnografinių grupių laisvą vystymąsi". Tačiau visa tai buvo tikta popieriuje surašyta, nes praktiškai nė viena, kad ir didžiausia tauta negalėjo iš Sovietų Sąjungos pasitraukti.

Tas pats Leninas dažnai skelbė, kad "reikia palaipsniui auklėti internacionalizmo dvasią". Jo visi įpėdiniai dar mažiau pakentė ne rusų tautinės sąmonės apraiškas ir nerusišką kalbą. Jeigu tautybių rezervatų gyventojai dar šiek tiek galėjo savo tautybės laikytis, tai jų pačių didelių ir mažų tautų komunistai turėjo būti nebe tautiniai komunistai, o griežti "internacionalistai", kitais žodžiais tariant, sovietiniai rusai. Reiškia, tautybė tik liaudžiai ir tikta ribotam laikui, komunistinis elitas turėjo būti "aukščiau už savo tautybę iškylęs".

Daugelis įvairių sovietinių tautų komunistų buvo apkalinti "nacionalizmu". Jiems buvo iškeltos baudžiamosios bylos ir šimtai tūkstančių jų buvo sušaudyti ar mirė koncentracijos stovyklose. Tikta per visus 55 komunistinio gyvenimo metus nė vienas rusas nebuvo apkalintas perdidele rusiškų nacionalizmu bei šovinizmu.

Šiandieniniai Kremliaus vadeivos dar labiau suskato naikinti tautines mažumas — ne rusų tautybės, kurios sudaro

gus išbarę, primindamas, jog panašių pareiškimų rašymas yra beprasmiškas, į juos nebus kreipiama dėmesio. Įgaliojimas toliau tvirtino, jog vyskupas Steponavičius tarybinė vyriausybė laiko nelajolijai valdžiai, nes jis be kompromiso ejo vyskupijos ganytojo pareigas.

LAUKIĄ SU

NEPASITIKĖJIMU

Viktorijos Darbiečių partijos (ALP) visuotiniame susirinkime, kur daug įtakos turėjo partijos kairysis sparnas, vie nas kalbėtojų Hartley pasakė, kad naujas JAV pasiuntinys Green siunčiamas čia sunkinti min. pirmininko Whitlam darbą ir sumegzti ratą aplink Australijos vyriausybę. Jis apibūdino Greeną, kaip stiprų valstybės vyrą, vietnamizacijos programos Vietname architektą ir nurodė, kad šį JAV pareigūną reikia smarkiai su įtarimu sekti. Kalbėtojų įspėjimu, nors didesnė Darbiečių dalis yra priešinga Omegos bazės steigimui Australijoje, bet ji Amerikai yra labai svarbi.

122 tautas, ir viso 47 proc. visų krašto gyventojų. Paskutiniame savo "ataskaitiniame pranešime", kurį L. Brežnevas paskaitė pr. metų pabaigoje Sovietų Sąjungos 50 metų įkūrimo proga, jis ypač akcentavo reikala naikinti rezervatuose gyvenančių tautų teises ir nais bet kuriuos mėginimus lėdžiai: "Partija laiko neleistinai bet guriuos mėginimus lėdinti nacijų suartėjimo procesą... nes tai pasitarnautų generolinei mūsų visuomenės vystymosi kryptčiai, internacionaliniams komunistų idealams ir ideologiniams komunistinės statybos interesams".

L. Brežnevas neslėpė, kad šiuo metu esanti ruošiamą naują Sovietų Sąjungos konstituciją, kuri būsianti pateikta artimiausiam komunistų partijos suvažiavimui priimti.

Iš kitų šaltinių mus pasiekė žinios, kad toks konstitucijos projektas slapta tikrai ruošiamas. Pagal gautas informacijas, tam tikri sovietų "specialistai" atydžiai svarstą sovietinių respublikų, t. y. tautybių, rezervatų panaikinimo klausimą. Konstitucijos projekto autoriai neslėpė faktų, kad tautiniai rezervatai esą didžiausia rusinimo kliūtis ir todėl jie turi būti panaikinti. Kar tu turinčios pradingti ir sovietinės respublikos, žinoma, jų tarpe ir Lietuva. Vietoje respublikų turės atsirasti naujas didžiulis krašto rajonavimas, paremtas nebe tautybėmis, bet ekonominiais pagrindais. Netolima ateitis, tikėjime, atsikleis šiuos nežmoniškus didrųsių projektus ir parodys tikruosius daugelio tautų pavertgų siekius.

Trumpai

— Kambodijos premjeras Lon Nol buvo paskelbęs nepasirašytas su komunistais paliaubas, kurios supultų su Vietnamo paliaubomis sausio 28 d., tačiau komunistai tą paskelbimą ir pačias paliaubas ignoravo ir tęsė puolimus ir kovas toliau.

— Anglikonų arkivyskupas Sydnėjuje M. L. Loane pasakė, kad senatorius Murphy pasiūlydas ištuokos įstatymas padarys vedybas "dėl patogumo" (ar dėl malonumo). Separacija (t. y. kada vienas sutuoktinių palieka antrą sutuoktinį) būtų jau pagrindas ištuokai. Svetimotiravimas, žiaurumas ir kt. neįrūšiuojami į tą pagrindą. Taigi, ištuokos gavimas bus suprastintas. Tas nesustiprins santuokos institucijos, — sako arkivyskupas. Žmonės eis į santuoką, nes ją bus lengva panaikinti. Jis nurodė, kad santuoka yra mūsų visuomenės gerbuviu ir socialinės sistemos pagrindai, bet ne "bažnytinės šiuoklės".

— Opozicijos vice-vadas Lynch sako, kad valstybės leidžiamas "abortas pagal parei kalavimą" būtų invazija į žmogaus civilines laisves. Jis komentavo dviejų Darbiečių — parlamentarų planus įvesti tokį abortų įstatymą Australijoje. Lunch paryškino augančią opoziciją tokiame įstatyme Liberalų parlamentarų tarpe.

— Dažnai girdima, kad nusikaltimas niekados neapsimoka. Vienas banditėlis įlindo paplėšikauti. Jam pavyko išvogti tik 5 dolerius, bet kažkur, berods, durų tarpekly jis paliko 2 colių ilgio nukirstą pirštą. Vak. Australijoje ginkluotam banditui pavyko iš banko išplėšikauti beveik 2.400 dol., nes norėjo iš Pietų Afrikos atsigabenti sau į žmonas ten pažintą merginą. Ji atvyko lėktuvu, bet po dviejų valandų policija pasiėmė jį už pakarpas.

TEVIŠKĖS AIDAI SAVAITRAŠTIS

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031.

Tel. 33 2355

LEIDŽIA AUSTRALIJOS LIET. KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaguoja Redakcinė Komisija. Vyr. redaktorius kun. Pr. Vaseris. Korespondencijas ir straipsnius siųsti šiuo adresu: Tėviškos Aidai, Red., 18 Henry St., Kensington, Vic. 3031

Prenumeratos kaina metams 8 dol. Kituose kraštuose 9 dol. Atskiras numeris — 20 centų. Skelbimai už skilties vieną colį \$ 1.50 Nuolatiniam skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taisy savo nužiūra. Prenumeratą siųsti šiuo adresu:

TEVIŠKĖS AIDAI, 18 Henry St., Kensington, Vic. 3031

Kunigam baudos Lietuvoje

1972 m. balandžio 20 dieną Jurbarko raj. DŽD tarybos vykdomojo komiteto administracinė komisija, pirmininkaujant H. Tamošiūnienai, atvirame posėdyje išnagrinėjo Girdžių parapijos klebono kun. Viktoro Saukliaus MIC administracinę bylą. Klebonas buvo apkaltintas, kad pasinaudojo bažnyčioje prieš vėliavų nešimo ir gėlių barstymo Girdžių mokyklos mokinius — nepilnamečius ir tuo būdu pažeidė Lietuvos TSR Aukščiausios Tarybos Prezidiumo 1966. V. 12 įsaką. Komisija paskyrė 50 rub. nuobaudą. Kun. V. Sauklis MIC šį nuosprendį apskundė Jurbarko raj. liaudies teismui.

Administracinė 50 rub. nuobauda taip pat paskirta Girdžių parapijos vargonininkui už tai, kad ji tvarkė procesiją.

Vadžgario klebonas kun. Gustavas Gudanačius už tai, kad leido vaikams patarnauti šv. Mišiose, nubaustas administracine tvarka — 50 rub. Administracinės komisijos nuosprendį kun. G. Gudanačius apskundė Jurbarko raj. liaudies teismui.

Kun. A. Seškevičius po pusės metų varginimo, neleidžiant eiti kunigiškų pareigų, buvo įdarbintas vikaro pareigose Šilalėje. Tačiau registracijos pažymėjimas buvo išduotas laikinai — trims mėnesiams. Rrt įgaliotinis laikinus kunigų registracijos pažymėjimus išduoda visiems „antitarybiniam kunigams“. Šitokiais yra laikomi visi kunigai, kurie nepaklusta valdžios žodinėms instrukcijoms ir uoliai atlieka kunigiškas pareigas.

Printed by Polpress Pty. Ltd., 23 Clifton St., Richmond, Vic. Published by Mr. V. Laukaitis as a President of the Lithuanian Catholic Federal Committee 69 Devon St., Cheltenham Vic. 3192.

LIETUVOS KATALIKŲ BAŽNYČIOS POGRINDŽIO KRONIKA NR. 2 1972 M.

LIETUVOS KATALIKŲ MEMORANDUMAS

f) Mokytoja Skirskytė, apsilankiusi pas mokinio Krikšto laičio tėvus jiems verkšleno, kad jeigu jų vaikas eis klūpoti prie altoriaus, tai nukentės jos pensija.

g) Mokytoja Sakalauskienė, neištyrusi, kas kaltas, per pamoką užsipuolė visai nekalta VII klaseės mokinį Rimą Didžbalį, sakydama: „Didžbali, čia tau ne Mišios“. Po tokios mokytojos pastabos vaikas atsistojo passtibos.

h) Vaikai, kurie eina į bažnyčią klūpėti ir melstis, yra grubiai mokytojų tardomi, iš jų tyčiojami, jie gėdinami visos klasės mokinių akys.

i) 1972 m. sausio 22 dieną mokyklos sienlaikraštyje buvo įdėtos sekančių mokinių karietės: V-b kl. mokinys Krikštolaitis, V-b kl. mokinys R. Tamulevičius motina nuosava mašina veža į bažnyčią, o jis sako: „Aš važiuoju į bažnyčią. Ten man smagu. Ten, kai kunigas geria vyną, aš skambinu varpelį“.

Be to, tame pačiame sienlaikraštyje yra įdėtos redkolegijos straipsnis, kuriame rašoma: „Dievo garbintojų netrūksta ir mūsų mokykloje. Tokie mokiniai žemina save, savo orumą, sūteršia mokyklos vardą. Tai dvideidžiai, veidmainiai, kurie savo veikla stengiasi prisitaikyti ir bažnyčioje ir mokykloje, būti ir pionieriais ir klaidiniais, kurie už savo chameleoniską veiklą gauna keletą kapeikių iš kunigo saujos. Tokie chameleonai yra IX-a kl. mokinė Alytė, VI-b kl. mokinys Alyta, V-b kl. mokinys Krištolaitis, VII-a kl. mokinys Didžbalis. Be šių bažnyčios tarnų mokykloje yra ir tokių, kurie eina į bažnyčią, davatikiškai atlikinėja religines apeigas, tai IX-a klasės mokinė Liutvinaitė ir X kl. mokinė Staugaitytė, XI klasės mokinė D. Bacevičiūtė. Duokime jiems ir jų veiklai tinkamą atkirtį“.

Pirmasis toks konkretus „atkirtis“ tur būt ir buvo, kad Janina Alytė IX kl. mokinė 14 metų amžiaus, ėjusį Lukšių valgykloje valytojos pareigas, po pasikalbėjimo su jos motina apie vaikų ėjimą į bažnyčią, buvo tučtuojau atleista iš darbo, nors mokytojai ir anksčiau žinojo, kad ji dirbo valgykloje, bet nieko nesakydavo, toleravo.

— Pagaliau ar ne „atkirtis“, jei jaunas žmogus vadinamas chameleonu, reiškia, gyvuliui? Ar ne „atkirtis“ gąsdinimas ir grąsinimas? Ar ne „at-

kirtis“ bausti, terorizuoti už religiją, už tai, kad vaikas su tėvais eina į bažnyčią? Ar ne „atkirtis“ einančius į bažnyčią pažeminti klasės draugų akys, sudarant tokią nuotaiką, lyg tai būtų baisus, gėdingas nusikaltimas?

— Pagaliau toks mokytojų elgesys mokinių atžvilgiu ar tai nėra žeminimas savo autoritetu. Juk žino ir vaikas, kad bet koks tikėjimas yra lygus ir laisvas. O ką jie mato iš mokytojų elgesio? Mes, tėvai, norime, kad mūsų vaikai gerbtų mus ir savo mokytojus, išgytų žinių, būtų dori. Lukšių vidurinės mokyklos mokytojai tikinčiąjį tėvą vadino atsilikėliais, durniais. Pavyzdžiui mokytojas Genys ir mokytoja Martišiūtė Onai Alytėnei sakė: „Durni jūs, tėvai, kad patys einate į bažnyčią ir vaikus vedate“.

Kaip vaikas atsisakys eiti į bažnyčią, jeigu tėvas ar motina jį vedasi arba jam vienam liepia eiti? Juk tėvai yra atsakingiausi savo vaikų auklėtojai. Ar protinga ir pedagogiška tad kiekvieną pirmadienį klausti vaiką pamokos metu: „Ar vakar buvai bažnyčioje?“ ir šeštadienį vėl jį klausti: „Ar rytoj eisi į bažnyčią?“. Kaip vaikas neis, kaip jis neklausys savo tėvų? Koks nuteikimas vaiko prieš tėvus! Vaikas daug kur nepajėgs padaryti skirtumo. Jis tėvui pasakys: „Tu durnas, tu atsilikęs, tu manęs nemokyk“.

Kai vaikas nusikalsta, liepia atsivesti tėvus. O kai mes, tėvai juos mokome religijos ir vedamės į bažnyčią, liepiama tėvų neklausyti. Kur čia logiškumas, kur pagarba tėvams ir mokytojams?

— Todėl mes, tikintieji tėvai, skaudžiai pergyvename ir kreipiamės į Jus, prašydami, kad padarytumėt žygių, jog mūsų vaikai už tikėjimo išpažinimą ir dalyvavimą apeigose nebūtų baudžiami, persekiojami, išjuokiami ir diskriminuojami. Mums, tėvams, jau nusibodo nuolatiniai vaikų tarysmai, gąsdinimai, pajuokimai, jų asaros, naktiniai iš miego krūpčiojimai. Mes norime, kad mūsų vaikai nebijotų mokyklos, kurioje viešpatuoja tikinčiam vaikui siaubas, pašaišos ir pažeminimas.

— Mes norime, kad mūsų vaikai su džiaugsmu eitų į mokyklą ir su linksma nuotaika grįžtų. Mes norime, kad mokykla jiems būtų antrieji namai, o mokytojai — antrieji tėvai, kurie, pamatę mokinio klaidas ar netaktą, sugebėtų pedagogiškai ir tėviškai mokinį auklėti, teikti jam mokslo žinias, ugdyti aukštos kultūros žmogumi. Mes, tikintys tėvai, norime, kad religijos įstatymas nebūtų vien gražūs propagandos žodžiai, bet realybė.

— Prašome Gerb. respublikinį prokurorą priminti Lukšių vidurinės mokyklos direktoriui Urbonui ir mokytojams, kad tarybiniai įstatymai ir jiems privalomi, kad jie nedarytų šitų ir panašių klaidų. Lukšiai, 1972 m. vasario mėn.

Pareiškimą pasirašė 14 tėvų. Direktorius ir mokytojai, sužinoję apie pareiškimą rašymą, kreipėsi į „Lenino“ vardo kolūkio pirmininką, aukščiausio sovieto deputatą Koską Gliką, kad jis užstotų mokyklą. Pirmininkas užsipuolė ti-

kinčius tėvus, kam jie šmeižia Lukšių vidurinės mokyklos mokytojus, kam garsina šį dalyką po visą respubliką. „Mes jiems parodysim! Mes nusišmeilistis tiems, kurie ėda mokytojus“, — kalbėjo susinervinęs pirmininkas. Jo kolūkyje šitokia netvarka! Grąsino, kad pasirašiusiems tėvams nebus gyvenimo. Pirmininko Gliko įsikšimas tėvus prislėgė. Pasklido gandas, kad bus uždaryta Lukšių bažnyčia, iškeltas klebonas ir t.t. Kovo 9 d. iš Vilniaus atvyko komisija ištirti skundo iškeltus faktus. Išbuvo tris dienas. Buvo klausinėjami vaikai, tėvai, mokytojai ir pašaliniai asmenys. Komisija aiškino, kad mokytojai taip elgtis neturėjo ir pasitaisys.

(Bus daugiau)

KAUNO KUNIGŲ SEMINARIJA

1972 m. balandžio 16 d. Kauno Arkikatedroje — bazilikoje vysk. J. Labukas kunigystės šventimus suteikė 6 ketvirtuo teologinio kurso auklėtiniais (praėjusiais metais Lietuvoje numirė 12 kunigų). Sekančiais metais kunigystės šventimus turėtų gauti taip pat 6 klierikai.

Palikus 6 neopresbiteriams Seminariją, šiuo metu joje liko 33 auklėtiniai: filosofinio — 11, I teologiniame — 9, II teologiniame — 7, III teologiniame — 6.

Praėjusiais (1971) mokslo metais Religijų reikalų tarybos įgaliotinis lankė Seminarijos bibliotekoje ir tikrino, kokią literatūrą skaito klierikai. Buvo nepatenkintas, kad neskaitytų marksizmo klasikų.

Praėjusių mokslo metų viduryje Religijų reikalų tarybos įgaliotinis norėjo keletą klierikų išvyti iš Seminarijos. Motyvai neaiškūs. Dauguma spėja, kad tai buvo — elininis šantažavimas, kad palaikytų klierikų tarpe pastovų baimės atmosferą.

T. A. prenumeratos reikalavimai TEVIŠKĖS AIDŲ prenumeratas Melborne prieš ir po lietuviškų pamaldų šventoriuje prima V. Žemaitis.

Kitų vietovių mūsų prenumeratorius prašome prisųsti prenumeras, arba įmokėti platintojams. Metinė prenumeratos kaina \$ 8, T. A. Garbės Prenumerata — \$ 15.

H. P.

Kleras

BALANDIS TĖVYNEJE

Jau brėkšta pavasario rytas:
Sviesus, skaidrus ir gaivus
Tėvynėj pavasaris kitas
Praveria grožio vartus.

Pražydo balta pievų plūkę,
Žibuoklė atmerkė akis.
Nelengva klampoti kolūky,
Bet džiugina pempės gyv-vil

Nuo Baltijos debesys skuba
Vėjo stipraus genami
Gamta užsivilkė žalią rūbą,
Jos kraujas — lietutis širdy.

Žali jau agrastų krūmeliai
Ir pabalės laukia varlių, —
O savo Tėvynės kampelį
Tik mintim aplankyti galia.

LAIŠKAS ANT SMĖLIO

Reikalingiausius rūbus, kelias pamainas baltinių ir smulkius asmeniškus daiktus sumeciū į skautišką kuprinę ir kelionės maišą. Peržvelgiau knygų lentyną — iš čia palinti nepanorau nieko. Iš stalo stalčiaus įsidėjau mokslo pažymėjimą, supyliau į kišenę iš taupomos dėžutės smulkius pinigėlius ir, nuplėšęs nuo sienos savo kambaryje ne visai padorius paveikslus, nuėjau į virtuvę. Liūdna mama ruošė valgį. Apkabinęs ją mėginau raminti.

— Mama, aš jau suaugęs vyras. Zinai, kodėl palieku jūsų namus. Ilgiau pasilikti negaliu. Jaučiuos kaltas neišlaikęs egzaminų. Sunku man pažiūrėti tėvui į akis, mudu negalime tilpti vienuose namuose — turiu išieiti. Savarankumas ir pareiga užsidirbti duoną — turės išieiti į gerą. Jei man bus labai blogai arba gerai, kad būtų verta jums pranešti — parašysiu. Mama, tik nesirūpink. Žinau, tu galvosi apie mane, aš nepamiršiu jūsų.

Neskubėdamas valgiau atsiveikininimo progą mamos man pagaminatą mėgiama valgį ir žvilgsniu ėjau per kambarį nuo daikto prie daikto, kuriuos kasdien matydamas su jais išaugau ir pamilau. Jie buvo kaip ir neatskiriama mano jaunystės dalis. Žvilgtelėjau į šalia sėdinčią motiną — susigraudenu. Ji man išpaudė gniužulą banknotų ir ranką, sa-

kydama, kad tik tiek turi, bet, jei man bus blogai, sakė parašyti — padės kiek galės. Pabučiauvau jos ranką, ji spaudė mane prie savęs, kaip būdavo glaus mane dar mažą berniuką. Išėinant palydėjo iki autobuso, norėjo ilgiau pabūti kartu išleisdama savo sūnelį nežinon. Jos širdis jautė, kad ilgai, o gal ir išvis manęs nematys. Plėpęs į autobusą, žiūrėjau į motiną. Ji šluostė ašaras. Suskaudo man širdį. Per atvirą autobuso langą šuktelėjau:

— Mama, nesirūpink, viskas bus gerai, pasakytė tėvui sudie!

Miesto autobusų nuvažiauvau iki paskutinės užmiesčio sustojimo vietos. Išlėpęs užsimečiau ant pečių kuprinę, į rankas paėmiau maišą ir peržvelgiau slėnyje plačiai išsidėčiusį miestą, kuriame gimiau, augau ir mokiaus, o dabar palieku — kaip nevykėlis, mokyklos nuobira, tėvo akyse — niekadėjas, bet, nežiūrint to, mamos milimaisiais mažiukas vaikas.

Ėjau kaire kelio puse mosuodamas pravažiuojantiems. Gal tūkstantoji mašina sustojo. Paklausė, kur einu. Atsakiau — į Queenslandą. Leido sėstis. Senesnio amžiaus vyras šyptelėjęs pasakė: „Pavežėsiu galiauk, turi laimę, nežinau, kodėl sustojau, tur būt dėlto, kad man atrodai padorus vyriukas“. Ir tas geras žmogus mane nuvežė mirš aštu-

VL. IVAŠKEVIČIUS

nių šimtų mylių. Pakeliui apmokėjo nakvynę, valgį ir davė patarimą — geriausia iš visų, kuris turėjo lemties reikšmės mano gyvenime. Jo žodžiai: „Nusistatyk ko sieksi ir nesaumink greičio siekdamas tikslo“. Aš nuo širdžiai išsipasakojau, kodėl palieku tėvų namus, kodėl išėjau iš mokyklos. Papasakojau ir apie mylimą merginą, kuri nuo manęs nusisuko, sužinojusi, kad nutraukiau mokslą. Dar niekam taip atvirai nesu išsipasakojęs. Jaučiu, kad jis mane supranta. Su tėvu niekad taip atvirai nesu išsikalbėjęs. Gal dėl to, kad nuo jo priklausiau, valgiau jo uždirbtą duoną. Jis turėjo teisę reikalauti. Baigus man pasakoti, jis atsiliepė: „Atsimenu savo jaunystę, ne viskas sklandžiai ir man sekėsi, bet įveikiau sunkumus, šiaudien esu pasiturintis. Dar išlaikau jauniausius vaikus ir mel džiū, kad mano namuose esantis darnumas nedingtu. Šių dienų jaunimas susiduria su daug neigiamų įtakų“. Išsiskiriant davė savo adresą: Mr. Fox, Post Box...

Šiame dideliame mieste, į kurį jis atvežė, pasilikti nenorėjau, nes čia daug pažįstamų. Su vietiniu lietuvišku jaunimu sportavome, kelias vasaras praleidome skautų stovykloje. Negalėjau jiems pasirodyti. Turiu eiti ten, kur manęs neatpažins, slapstytis po pakeista pavarde, kol galėsiu įrodyti, kad ir aš galiu ką nors atsiekti.

Išvažiauvau autobusu už miesto. Apimtas gražiom spalvom nušvitusia vaizduote, žengiu keliu, kuris turi nuvesti mane į naują, mano paties sukurtą laimingą gyvenimą ir tikiu, kad tame šiltame plačiame galimybių krašte išnyks šaltumas, supantis mano širdį, ir atspalaiduos sustingęs noras darbiui ir siekiams. Einu tvirtu žingsniu. Dabar niekas manęs nesulaikytų nuo pasiryžimo įrodyti, kad ir aš šio to vertas. Atbudęs iš tų drąsiančių minčių, žinojau, kad tai tik svaja, bet ar nusikaltimas jaunam svajoti.

Suskačiavau, kiek dar turiu pinigų. Mano geroji motina davė visą šimtą dolerių. Su tiki taupydamas galiau nukeliauti toli, kol su sirasiu darbą. Tuo tarpu jokio plano neturiu. Supolimai, įvykiai ir aplinkybės turės ką nors duoti. Žinau, kad tokių besiblaškančių, kaip aš, daug. Atmetus tėvo kuono per prievartą brukamą galimybę tapti profesiniu žmogum, nuo dabar teks sunkiai kovoti už pasisekimo truputį. Pradedu nagrinėti mano artimąjį praeitį. Statau sau klausimą, ar ištikrųjų kitos išeities nebuvo? Mėginu tiksliai prisiminti motinos žodžius ir elgesį man išėinant. Ji manęs sulaukė tyliai nesistengė. Atrodo, sutiko, kad man reikia išieiti, pažinti gyvenimą, nes tas man gali būti naudingas. Reiškia, mano lengvabūdiškumas tėvų buvo aptartas ir pasipiktinta pastangų trūkumu ir tėvo sunkiai uždirbamų pinigų eikvojimu. Visa tai apgalvojęs, susidariau įspūdį, kad kito kelio nebuvo. Netiko pasilikus namuos susirasti darbą. Geriau pasišalinti, nes aš pats, o gal ir mano tėvai nenorėjo ma-

tyti mane kritusį ir pažemintą.

Niekas, išskyrant Julę ir jos tėvus, nežino mano nesėkmės tikrosios priežasties. Jie matė, kaip aš kiekvieną laisvą valandą gaisau pas ją. Atrodė, kad jos tėvai ir ji mėgo mane. Net ir prieš egzaminus nesumažinau Julės lankymo. Ji, baigusi darbą valdiškoje įstaigoje, vakarais buvo laisva. Mielai su manimi susitikdavome, bet man neišlaikius egzaminų ir palikus mokyklą, Julė ir jos tėvų atsinešimas pasikeitė ir jų namų durys liko užtrenktos. To man buvo per daug. Mane apėmė pasipiktinimas visu kuo, kas supo mane: ir gimtas miestas, ir mokykla ir Julė su savo tėvais. Net jaučiau, kad ir manieji nusistatė prieš mane. Kas liko daryti? Tik pasielgti taip, kaip padariau.

Eidamas nejučia nešamas sunkios kuprinės svorio: mano mintys buvo sunkesnės. Neprašiau paveikslų ir nesirūpinu, kur šįnakt miegosiu ir ką valgysiu, tartum, norėjau nubausti save. Apėmė neviltis ir visišką abejingumą. Nepajėgiau, nors mėginau grįžti į anksčiau svajonėse sukurtą gražios ateities pasaulį. Negalėjau sužadinti minties, kad grįžti prie planavimo — kur eisiu, ką veiksiu, o, svarbiausia, ko stversiuos? Nuo dabar turiu pasitikėti tik savo jėgom, kad su užsispyrimu įveikčiau sunkumus, kuriuos aš pats užsitraukiau. Kelias buvo mano draugas, o atstumas pagelbininkas spręsti problemas, kurios turės iškilti artimoje ateityje. Greit pravažiavusi mašina sustojo.

(Bus daugiau)

Vėlykai

KŪRYBOS ANGOJE

Ilgos litanijos, nors ir šventiesiems giedamos, sako, migdo jausmus ir snaudulį kelia. Atleiskite, kad vis turu pakartoti tai, ką jau kiti pasakė ar parašė, — bet ir taip jau bekoncensuodama turėjau tiek daug išmesti ir praleisti, tad ir laikausi įsikandusi kaip į duonos riekę — į šias likusias mintis ir tikėdama, kad ne visi užmigs.

Pranašas, sako žmonės — savame kieme negarsus!

Pažvelgę į šį gausų poezijos mėbėjų būrį, pasiklausę šiandieną ir gražių sveikinimų, turėtume sakyti, kad kiekviena taisyklė turi išimčių!

Visi giria — ir visi džiūgauja ir myli savo kiemo pranašesnį žmogų!

Kadangi poetas Almis Jūragis su įžvalgumu ir su pagarba pačiam autoriui bei su didele meile jo kūrybai taip gražiai, taip išsamiai pristatė mūsų Jubiliatą Juozą Mikštą "M. Pastogės" puslapiuose — tai man nebebutų ko ir bekalbėti, tačiau, norėdama atnešti ir savąjį našlės grašį ant šios šventės stalo, pasiskolinusi šekspyro žodžius "Friends, Romans, Countrymen, lend me your ears" noriu būti ir aš išklaudyta, todėl sakau: pasikolinkit ir man savo ausis!

Aš ne Tribūnas — kritikas, aš ne Brutus! Neateinu aš nužudyti poeto kūrybos! Nei palaidoti jo žmogiško kūno — dar nenoriu — noriu tik lietuviškame forume, su mūsų plebėjais ir patricijais pagarbinti "Ciesorių" — Poetą. Todėl reikėtų perfrazuoti Juliaus Cezario paskutinį aktą, kuris lietuviškai taip skambėtų: — Bičiuliai, Melbourniečiai, lietuviai! "Ateinu ne palaidoti, bet pagarbinti Cezari. Noriu jį įkelti į Parnaso sostą ir pasakyti — Hail! Sveikas būk lietuviškų laurų "Cezari"!

GYVENIMO ANGOJE

Ateinu pasveikinti žmogaus ir kūrėjo, užlipusio ant 60-tojo metų laipto ir stovinčio aukščiau už kitus. Noriu su juo — ir su visais drauge pasidžiaugti jo atliktais darbais, jo kūrybos derliumi, kaip geras ūkininkas, kad džiaugiasi savo pripildytais aruodais rudeno sulaukęs.

Noriu pasveikinti, pagerbti ir susimąstyti.

Kas yra 60 metų? Tai tik dulkėlė ant amžinybės kelio. Bet jeigu mūsų Jubiliatas norėtų nueiti atgal — kas suskaičiuos, kas išmatuos: kiek dienų, kiek savaitių ir mėnesių sielvartautą, kiek kentėta ir kiek džiaugtasi? Kiek nubėgta mylių nuo Bėgunavos ligi Yellournio, kiek pakely kaip vėliavėlių prismaigstyta eilėraščių, kiek surinkta žodžių, kiek kartų pasiklysta ir kiek kartų perpulta ant kelio?

Šitą visą žino tik pats sukaktuvininkas. Todėl palikime bent jo vieną klausuką neatsakytą. Bet jei jam atneštų bent dalį paguodos, galime tarti visų mūsų vardu:

"Tu ne vienas, čia prie upės,
Tu ne vienas, tu ne vienas
Čia kritai!"

Į KOKIUS RĖMUS ĮSTATYSIME POETĄ?

Šiandieną į Mikštą žiūrime ne iš tūkstantinių mylių atstumo, ne nuo atviros kapo duobės, bet turime jį savo tarpe. Gyvena jis mūsų apylinkėje pastoviai nuo pirmos atvykimo į Australiją dienos ir dirba pastoviai tą patį kasyklų darbą, o visą laisvalaikį pašvenčia rašymui. — Rašo, kuria — skelbdamas ilgesį, grožį, meilę bei juoką.

AGNĖ LUKŠYTĖ CIKADA

Cikada —
Esi kerėtoja.
Tavy fleita groja.

Naktis juodų vabalų liaunom kojom
Sutrypia skaičių žvaigždžių žarą many.
Akis rausvom lipniom dulkėm užkloja.

Sapne, auksinėj smėlio dykumoj, mirażas —
Vaiskioj oazėj rytiečių muzika girdis,
Gracingai riečia kaklus flamingos ružavos...

Užburta širdį dovanoju.
Esi laimėtoja —
Cikada.

KULTŪRINIS TĖVIŠKĖS AIDŲ SKYRIUS

1973 m. balandžio 10 d.
Nr. 1 (26)

Redaguoja
Pranas Pusdešris
14 Midera Av.
Edwardstown, S.A. 5039

NE TIE VARPAI

Ados Karvelytės lyrika. 64 puslapiai. Viršelis P. Jurkaus. Išleido "Darbininkas". Spaudė Tėvų Pranciškonų spaustuvė Brooklyne. Kaina nepažymėta.

Vieni į kalnus kopia aukštumų svaigulį pajusti, į debesėlius iš viršaus pažiūrėti, amžinų ledynų vėsa atsigavinti, kiti — kalnų viešbuty seno vyno išgerti, grakščiai padavėjai akį pamerkti. Ada Karvelytė į poezijos aukštumas kopia 1) priartėjusiose dangaus žvaigždynuose Dievo artumą išgyventi ir 2) plačiau atsiskleidusiose horizontuose į toli likusias Tėvynės pusę pažvelgti ir toje dviguboje artumoje savo sielą baltu edelveisu atskleisti ir gimusių žodį jausmu suvystyti, pačia širdimi sušildyti.

Jos religinės nuotaikos eilėraščiai — paprastai, kaip piemenų kalėdinė giesmė. Tvirtas tikėjimas Dievu išsklaido problemų komplikacijas ir šviesios vilties atsakymais išriša visus klausimus. "O neverk, neraudok nusimines, Šviečia Kristaus dar tau spinduliai, Jis prikelis tavo brangią tėvynę, Jis parves ir tave į tenai..." (15 pusl.). Rinkinyje esantis A. Karvelytės eilėraštis "Marijai" 1957 m. buvo premijuotas Kultūros Fondo konkurse ir komp J. Stroliai sukūrus muziką, buvo giedotas Šiluvos šventovės pašventinimo iškilmėse Vašingtono katedroje.

Didelėmis mėlyno jausmo akimis poetė žvelgia paliktos Tėvynės link. Svetimų kraštų varpai jai skamba tėviškos varpų melodija. Gimtinės ilgesys pastoja jai visus takus į džiaugsmą, tik prisiminimų saulė šildanti. Svetimais keliais vingiuoja jos skausmo šauksmas: "O, motule, ateiki ir vėlė! Parsivest prie Nevėžio krantų..." (7 pusl.), arba: "Nevėži, upe mano, o kaip tavęs ilgios..." (9 pusl.).

A. Karvelytės eilėraščių rūbai paprasto sukirpimo, be imantrių iškirpimų, be pigių blizgučių — nepretenduojantys į paskutines madų nesamones. Kas siela gyvena, tam nereikalinga nei gilios dekolte, nei mikro-sijonai. Tačiau ir kasdieniška kalba poetė išsako savo didžiulį jausmą, plačią nostalgiją, kurioje pasakta jam nežavinčios puošmenos. Siela į sielą nekalba Liudviko XIV rūmų stiliumi.

Šioje širdim apmestose ir jausmu atausoje A. Karvelytės lyrikoje yra ir lyriškos meilės žmogui. Tai ne dabartinis plevenanti liepsna, bet prisiminimų židiny žioruojančios žarijos. Šildančios skausmą žarijos. Be jų nebūtų pilnai išbaigtas poetės grynai moteriškos poezijos visumos vaizdas. Be jų skaitytojas turėtų pilną teisę A. Karvelytę apgobti vienuolės abitu.

Tačiau, kaip boksas religinio koncerto programoje, rinkinyje "tinka" du eilėraščiai: "Pavyduoliams" ir "Nesielvartauki". Tikime, kad gyvas žmogus turi mokėti supykėti, bet pykčio sąskaitos niekad nesiderina su lyrika. Ypač rinkinyje "Ne tie varpai".

Pr. P.

LITO 50 SUKAKTIS

Savas nepriklausomos Lietuvos piniginis vienetas litas buvo paleistas apyvarton 1922 spalio mėn. 1 d., taigi šiemet suėjo 50 m. Steigiamasis seimas lito vardą priėmė 1922 m. rugsėjo mėn. 9 d. Vardo autorius V. Vaidotas.

Lito vertė buvo pastovi, pagrįsta 0,150462 gramų gryno aukso.

Iš piniginės apyvartos litas buvo išimtas bolševikinės valdžios įsakymu 1941 m. kovo mėn. 25 d. Banknotai buvo sudeginti, o monetų dauguma išgabenta Maskvon. Lietuvoje likusi dalis (apie 15 milijonų litų) monetų buvo pagrobta 1941 m. į Lietuvą atėjusių vokiečių.

Pr. P.

ANŪKAI

rę. Bet ne kiek nenutautusiose vietovėse, kur buvo išlikusi daugiau grynesnė kalba, vyresnės kartos motina niekada nevačinta boba, baba ar bobute, o tikiai — močiutė arba senelė! O dabar, jau ir laisvės atgavimo 50 metų atšventus, dar mūsų šviesuolių šeimose (net mokytojų, žymių patriotų, savos kalbos žinovų) jau ne kartą auginama su šiuo slavišku vardažodžiu. Šeimos narių įvardai — patys pirmieji žodžiai vaikams — yra savo kalbos sveiko grynumo pagrindas. Todėl norėtųsi, kad ši veidmainybė būtų iššluota laukan. Gal būt bent kiek pagelbėtų čia lit. mokyklų talka: mokslo metui pradžioje vaikams išaiškinti, kaip reikia lietuviškai tarpusavyje namuose vienas kitą vadinti.

Regis, šiek tiek rečiau, bet ir rusiškas diedukas dar pasitaiko išgirsti, nors turime net porą gražių savų žodžių: tėvukas, senelis.

Taip pat jau klaidingai sumaišomi mūsų pašnekesiuose ir spaudoje — dėdės ir tetos vardažodžiai. Įsidėmėtina: šieji du yra tikrai kraujo giminės, t. y. tėvo ar motinos broliai ir seserys. Bet jų santuokos antroji pusė — jau turi vėl savo vardus, nors mes jau imame juos kažin kodėl pamiršti: dėdienė ir tetėnas. Net vaikams skirtos spaudos puslapiuose toki sumaišymai ir savos kalbos sujauki-

MARIJA MALAKŪNIENĖ

VELYKU AVINELIS

Į kieno, ak, į kuriuos šviesius namus užėisi, Viešpatie, šį tamsų vakarą valgyti Velykų Avinėlio — ar tikrai ne mano, ar ne mano?

Palmių žydinčių pavėsy
mano durys uždarytos —
dar neperbridau, dar neperėjau
aš plačiųjų Galilėjos marių...

Praeiki, Viešpatie, praeiki ir šį kartą
pro tuščius mano namus,
praeik pro šalį tolimais keliais,
nes neparuošiau, dar neparengiau
aš Paskutinei Vakarienei stalo.

Sugrįšk, pabūk su tais,
pabūk su mano broliais,
nueik, Viešpatie, pas tuos,
kurie ten — sušalusioj be saulės žemėj
atvirom širdim ir rankom ištiestom
Tavęs ir Prisikėlimo Ryto laukia.

Nueik paguosti juos
ir leisk jiems nužemintoj širdy
po Tavo kojom kruvinom
žalias Vilties palmes pakloti.
Nueik, Viešpatie, pas mano brolius
ir valgyki su jais Velykų Avinėlių.

Jurgis Krasnickas

50 metų mirties sukačiai atminti. Redagavo Vincentas Liulevičius. Išleido Studentų Aiteininkų Sąjunga. Spaudė M. Morkūno spaustuvė Čikagoje. Tiražas 500. Kaina \$ 4.00.

Lietuvos nepriklausomybės saulėtekį nužudytą 20 metų amžiaus nepaprastų gabumų jaunuolio, Muensterio universiteto studento, didelio ateitininkų veikėjo atminimui gražiai išleista monografija, kurią sudaro jo seserų ir brolių, studijų draugų ir idėjos bičiulių prisiminimai. Gražūs artimųjų jam pastatytas paminklas svietimoje padangėje.

Monografija sureduota prieinamos medžiagos vienon vieton kaupimo principu, todėl knygoje begalės pasikartojimų, virtinės to pačio veido ir tų pačių įvykių škiečių. Tai yra aplankas, kuriame sudėta viskas, kas buvo apie J. Krasnicką rašyta, sakyta, prisiminta. Knyga skirta ne pasiskaitymui, bet archyvinės medžiagos mėgėjui, todėl intencijos kilnių jaunuolių pavyzdžių paskatinti dabarties jaunimą, kaip kai kurių joje rašiusių užsiminta, kažin ar tokioje redakcijoje pasieks tikslą. Šių laikų jaunimas, kurį Tėvas J. Bružikas, S.J. monografijoje taip charakterizuoja: "...žavisi kudlomis, cigarete dantyse, alaus stikline ir apkabinta mergina" (177 pusl.), nemėgsta archyvų. Jie kontaktuoja su gyvais žmonėmis. Knygoje surinktoje medžiagoje J. Krasnickas nėra gyvas. Jis yra nepalyginamai gyvesnis K. Pažeraitės "Anapilio papėdėje", nors gal ir per daug mylinčių ir idealizuojančių žvilgsniu nuglostytas.

Tačiau šis rašytinis paminklas ant jauno idealisto kapo daugeliui sukels šviesius praieities prisiminimus, kada kitais rūpesčiais buvo gyventa, kitokiomis lispnėmis buvo degta, kitokios aukos buvo ant Dievo ir Tėvynės aukuro aukota. Baigiu Tėvo Bružiko žodžiais: "Tokiu jaunuoliu, kaip a. a. buvo Krasnickas, šiais sugedimo laikais jeigu atsirastų nors keletas, vėl pradėtų žaliuoti pavasario laukai ir nepalūžtų jaunuolių idealai".

Pr. P.

Gyvena vienas — neturėdamas tos darbščios Penelopės — pats turi rūpintis ir "virimais ir pirkimais ir mezgimais"... gal dėl to dar tylesnis ir savyje paskendęs gyvena — tartum nusigrįžęs į savo tolimas jaunystės dienas ir pergyvenimus..., o tie pergyvenimai nebuvo nei labai šviesūs, nei labai malonūs.

1) Matau jį mažą berniuką Zarasų apskrityje, lenkų valdomoje dalyje, klampojant į mokyklą kurioje reikėjo kalbėti lenkiškai...

2) Matau 17 metų jaunuolį, rašantį eiles, — pilną entuziazmo, tikėjimo ugnies. Jis pasirijęs eiti per akmenį ir vandenį dėl savo idealų.

3) Matau 20 metų jauną lietuvį mušamą ir uždarytą į kalėjimą vien dėl to, kad rašo patriotinius eilėraščius...

4) Matau jauną vyrą keliaujantį į Laisvąją Lietuvos dalį ieškoti darbo ir duonos... ir pastogės kūnui priglausti.

5) Matau jauną kareivį su meile ir pasididžiavimu tarnaujantį savo tėvynės sargyboje.

6) Matau subrendusį vyrą su tremtinio lazdele ir "UNRA" malonės maišeliu, keliaujantį per pasaulį.

7) Ir visur matau tą pačią mūžą, kuri jį lydėjo ir plunksnų, — kurios jis iš rankų nepadėjo.

8) Matau jį sėdintį čia, mūsų tarpe. Ir kai mėginu paklausti, ką galėčiau šia jubiilejaus proga apie jį pasakyti — jis tik kukliai atsako: "Nesijaučiu esąs vertas, kad apie mane kas plačiau visuomenei kalbėtų..."

Poetas nori tylėti, nes už jį kalba apie 400 periodinėj spaudoj išmėtytų eilėraščių, byloj daugybę prisiminimų, reportažų, apybraižų, parodijų, humoreskų. Už jį kalba visi slapyvardžiai, kurie perėjo per spaudos puslapius, vilkdami su savim įvykius, vaizdus, juoką, ašaras, meilę ir nusivylimus — ir paties autoriaus ir mūsų visų. Toks yra mūsų poetas Juozas Mikštas, šiandieną atsistojęs ant 60-tojo savo metų laipto.

Apie šitą mūsų Mikštą mes ir kalbėsime — nors prabėgom, nors paviršutiniškai, bet su meile ir pagarba!

KAS YRA MIKŠTAS?

Jei dar atsirastų tokių, kurie nežinotų, kas yra Mikštas, tai reikėtų trumpai atsakyti: Mūsų tautos, mūsų tremties, mūsų kalbos ir mūsų bendruomenės poetas!

Tai lietuviškų kanklių styga, tai skripelė, kurios garsais žavėdavomės šiltais birželio vakarais, kvepiant diemedžiams ir čiobreliais. . .

Tai yra poetas, kurio žodžius kiekvienas gali suprasti.

Nemodernus ir prašmatnybių nenaudojantis rašytojas: jis nemėgina nusunkti visą vandenį iš driubos. Jis neišmėto ir nenuskandina savo žodžius, kaip akmenis sunkiai įbrendamose žmogaus vaizduotės pelkėse. . .

Nes —

Mikšto žodžiai — klusnūs vaikai, kurie paduoda kiekvienas ranką kitam su meile.

Mikšto žodžių klausydamas žmogus ne-

ALD. PRIŽINTAITĖ

JI DAR GYVA

Porelė glaudžiasi parke
aš praeinu —
ir praeitį,
tartum išblėsusią ugnelę
kas tai krūtinėje atšildo
ir mano lūpos —
žodžius pamirštus
kartoją — — —

Tartum tiklus spalvotus
aš renku — — —
iš jų paveikslą
priešais save dedu —
man artimą ir brangų
ir kurio grožį —
nepalietė dar laikas
viską naikinas:
mano veide
tik pėdsakai jaunystės
tupaliko — — —
bet širdyje — ji dar gyva.

sijaučia lyg jam kas plaukus šiausių, nes tas švelnus žodžių skambėjimas daugiau primena malonų glostymą. . . vandens bangavimą. . .

Tai yra žmogus, kuriam nei kasdieniai vargai, nei klajonės, nei vienvė nepakirto to įgimto entuziazmo lietuviškam raštui ir gimtai žemei!

Tai yra poetas, kurio širdis, kaip ir daugelio iš mūsų, tebėra kupina grožio, vilties, laukimo, meilės ir tikėjimo.

Tai yra žmogus be didybės ir be kaprizų — kuklus ir nuosirdus.

"MŪŽA PAGARBINTI LEISKIT POETUI!"

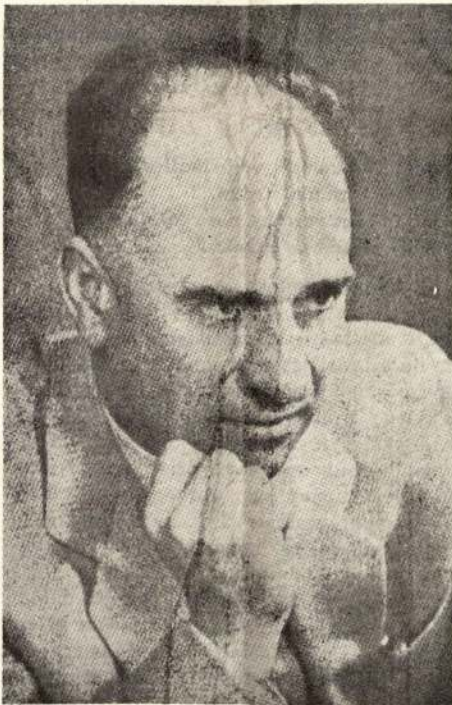
Rašalas ir rašantieji

— Rašyti, kaip ir vogti, — kažkas yra pasakęs, — žmogus pradeda nejučiomis ir nerimtai, negalvodamas, kad visą amžių tuo versis, o žiūrėk, ir nebeatsikrato per visą gyvenimą. . .

Bronislovo ir Stefanijos Mikštų sūnus, vos Dukštų bažnytelės kunigo paržegnotas ir metrikų ir gyvenimo knygoje Juozapo vardu įrašytas — gerų dėdžių ir dėdėnių, sako, Zarasų dar sniego pridengtais laukais vežamas — visa gerklė ėmęs šaukti: "Arti - arti - artii!"

Arti — tai buvusių žemdirbių žodis. Arti tai reiškia išvaryti tiesią vagą — daug tiesių ELIŲ — daug tiesių vagų! (Lotyniškai "versus" reiškia ir vagą ir eilę ir posmą (eilėraštį).

(Nukelta į 1. pusl.)

Poetą JUOŽĄ MIKŠTĄ — nuoširdų Vėpėtų bendradarbį 60 kūrybingų metų sukaktį sveikiname.

Lietuviškiems mokslams prasidėjus, ngirstas toks iš vieno tėvų pageidavimas. Visų pirmiausia lietuviškos kalbos ugdymą pradėti nuo artimiausio dalyko: nuo paties savęs ir savo šeimos. Pasiklausykime, kaip namuose vaikai šaukiami savųjų senelių, argi vis dar slaviškai — anūkais? Tiesa, kai kas giria tą žodį, esą taip įprastas ir jokių būdu nepakeičiamas, tiesiog negalima jo atsisakyti. Tuo tarpu mes turime savų net tiksliau nusakančių, o ir gana dailiai skambančių, įvairių: vaikiaičiai, dukraitė, sūnaitis. Be to, daug svetimių jau nepriklausomoje Lietuvoje gyvendami atmetė, nors irgi buvo iš sykio sunkoka neįprasta naujesnį žodį vartoti. Jų buvo net labiau įprastų, nes visuotiniau vartojamų, dažnesnių gyvenimo kasdienybėje, negu anūkas, pvz. dūšia, pekla, nedėlia, čėverykai, dzegorius, zerkolas ir kt. O dabar visai malonu, kad be tų svetimų įmaišų apsieinama, jokių būdu nenorėtume juos kalbon grąžinti. Taip ir be anūko galime lengvai apsieiti. Ypač, kad labai svarbu jaunąją kartą iš pat mažens jau grynai savo kalba pradėti auginti.

Panašiai yra ir su seneliais. Stačiai neįtikėtina, kaip dažnai šeimose girdime ligi šiolei slavišką boba — babune, bobelę, bobutę, babčę ir kt. Ir caro laikais šis svetimžodis toli gražu nebuvo visur Lietuvoje vartojamas, o tik tai bent kiek nutautusiose vietovėse: miestuose, dvaruose, šalies pakraščiuose, svetimųjų (rusų ar lenkų) kaimynystėje. Tiesa, kai kur bobutė reikė vien kaimo akušė-

mas bei susinimas randa vietas: dėdės žmona pavadinama teta, tetos vyras — dėde. Tai yra svetimų kalbų įtakos vaisius, nes kai kurios kitos kalbos, su kuriomis mes susiduriame, neturi tokių išskirtinai tikslų pavadinimų giminėms ir gentims žymėti. Mes privalome ne tik žodžiais girtis turį turtingą kalbą, bet ir kasdieninėje vartosenoje tuo lietuviškos kalbos turtingumu naudotis ir džiaugtis. Pavyzdžiui, jau imama nebesikirti uošvio nuo šešuro, uošvės nuo anytos. O kai mūsų kalba darosi siauresnė ir skurdesnė, psichologų nuomone — sykiu ir mūsų dvasinis išminties turas bei išsireiškimų tikslumas siaurėja, darosi menkesnis. Argi mes to norime?

Kalbant apie įvairius pavadinimus, norėtųsi priminti dar vienas nusiškundimas, ne kartą girdėtas. Būtent, mūsų rimos ir padorios moterys reiskia nepasitenkinimą viešumos kalbėtojų ir spaudos raštininkų nereikalingu moteriškos pusės pažeminimu, kuomet nusakant ką apie šeimos vyrą, jo žmoną pavadiname tik žmonele! Girdi, priesaga -elis, -elė, dažniausiai turi šiek tiek menkumo, smulkumo, skurdumo atspalvio, pvz. žmogelis, žydėlis, vyrėlis ir kt.Štai, ir žurnalistėlis kai kam atrodo nemalonus, nors malonių tikslu sakytas. Tiesa, mūsų pasakose, kalbant apie paukščius ar gyvulius, tartum visai priimtama ta maloninė ar mažybinė lytis vartojama: strazdo arba zuikio žmonele... Tačiau apie žmones, jei rimtoje kalboje nesakome vyrėlis, tai t nebūna nė žmonelės....

Dirva

Kristijono Donelaičio palaikų likimas

Daugiau kaip prieš penkeris metus Tolminkiemyje (dabar rusų vadinamam Cystyje Prudy), kur didysis Lietuvos poetas Kristijonas Donelaitis dirbo kaip evangelikų liuteronų kunigas apie 36 metus, buvo atlikti archeologiniai kasinėjimai, kurių uždavinys — atstatyti senosios bažnyčios (statytos dar Kr. Donelaičio pastangomis), konstrukcijos planą ir surasti pačio poeto kapą, nes F. Tetznerio liudijimu, poetas buvo palaidotas tos bažnyčios didžiojo navo, po grindimis, netoli altoriaus. Kaip nuolatinės Kr. Donelaičio komisijos, veikiančios prie Mokslių Akademijos Lietuvių kalbos ir literatūros instituto, pirmininkas prof. K. Korsakas pareiškė, kad netolimoje ateityje norima vykdyti Tolminkiemio bažnyčios restauravimo darbus.

Komisija, vykdžiusi tyrinėjimus vietoje, buvo sudaryta iš stiprių mokslinių pajėgų — archeologų, antropologų, teismo medicinos specialistų. Žinias apie Kr. Donelaitį rinko filologas L. Gineitis. Kasinėjimų darbams vadovavo archeologas A. Tautavičius.

Patys kasinėjimo darbai vietoje vyko 1967 m. birželio 22 — liepos 9 dienomis. Komisija betgi iki šiol pilno raportu nėra paskelbusi. Paskelbti tik atskiri veiksmai.

Taigi, kaip minėta, Tetznerio liudijimu, Kr. Donelaitis palaidotas Tolminkiemio bažnyčioje, garbingiausioje vietoje. Mėnesiui praėjus po Kr. Donelaičio mirties, ten pat, greta Donelaičio, palaidotas ir amtmonas Ruhig. Bet vos 5 dienoms po amtmono laidojimo praėjus, valdžia, įstatymo keliu, uždraudė bažnyčioje laidojimus. Tuo būdu poeto ir amtmono kapai buvo paskutinieji.

Tuo metu Tolminkiemio bažnyčioje buvo laidojama ne rūsiuose, bet tiesiog duobėse,

kurios būdavo kasamos atkėlus grindų lentas. Kasinėjimo metu buvo rasta du gerai išsilaikę kapai prie altoriaus ir 23 toliau, daugiausia ankstesnio laidojimo, moterų ir vaikų.

Komisija neabejoja, kad abu prie altoriaus kapai — Kr. Donelaičio ir Ruhig. Bet kuris Donelaičio?

Komisija, remdamasi giliu abiejų palaidotųjų gyvenimo išstudijavimu, priėjo išvadą, jos nuomone, neabejotiną dėl Donelaičio palaikų tikrumo. Pav., Ruhig buvęs silpnos sveikatos, miręs džiova. Tame kape, kuriame buvo rasta atitinkami faktams palaikai, dar rasta ir socialinės padėties insignijų — šlifuto stiklo sagų, dvi metalinės kurpių sagtys, 3 poros geležinių karsto rankenų ir geležiniai apkaustymai. Antrame kape jo kijos prabangos nerasta — „toks kuklus laidojimas visiškai atitinka tą pietizmo dvasią, kuri neigė bet kokias insignijas ir papuošalus ir kurios laikėsi gyvenime poetas“ — sako komisija savo raporte.

Kai kas iš Donelaičio biografų tvirtino, kad poetas palaidotas ant šventoriaus, tarp keturių ažuolų. Kasant toje vietoje jokių laidojimo žymių nerasta.

Pagal Donelaičio (o ir amtmono Ruhig) kaukoles istorijos mokslų kandidatas V. Urbanavičius padarė veidų rekonstrukcijas. V. Urbanavičius veidų rekonstruavimą pagal kaukoles studijavo spec. institute Maskvoje su žymiu šios mokslo šakos specialistu prof. M. Gerasimovu. V. Urbanavičius atlikta Kr. Donelaičio veido rekonstruavimą nuodugniai patikrino patys Gerasimovas. Pagal rekonstrukciją padarytas Kr. Donelaičio portretas, pritaikant to laikotarpio plaukų šukuoseną,

ir pataisant veido iškreipimą, įvykusį dėl dantų netekimo. Iki šiol įvairių dailininkų tapyti, vadovaujantis vien intuicija, Donelaičio portretai jau esą likę tik priešistoriniai. Išanalizavus visus Donelaičio palaikus nustatyta: jis buvęs 170 - 174 cm. aukščio, masyvios skeleto konstrukcijos, amžiaus pabaigoj apkūnus.

Kr. Donelaičio palaikai, iki bus atlikti Tolminkiemyje restauravimo darbai, laikinai laikomi Vilniuje, Istorijos — etnografijos muziejuje. Ten išstatytas ir rekonstruotas rašytojo paveikslas.

Kr. Donelaičio palaikų iškasimo ir laikinio perkėlimo į Vilnių duomenys buvo, kaip minėta, paskelbti tik labai suglaustu, dar 1970 m., trejiems metams praėjus nuo atkasimo. Apie tai trumpai buvo rašyta ir užsienio lietuvių spaudoje, patiekta ir rekonstruotas portretas. Kasinėjimų vykdymo komisija žadėjo paskelbti platų kasinėjimo aprašymą su diagramomis, matavimo duomenimis. To plataus raportu ir iki šiol dar nėra, o Donelaičio kaulai tebelaikomi Vilniuje. Apie Tolminkiemio rekonstruavimą taip pat jokių žinių nepaskelbta. Neseniai iš Lietuvos gautomis žiniomis, ten iš viso abejojama, ar kas nors bus daroma Tolminkiemyje ir ar ten bus perkelti poeto kaulai. Rytprūsiai dabar paversti Sov. Sąjungos provincija, vad. Kaliningrado apygarda ir jų praeitis stengiamasi visiškai įtrinti. Karaliaučius vadinamas Kaliningradu, Tilžė — Sovietsku, toliau seka Gusevas, Polieskas, Ribačis, Nestorovas ir t.t. Veltui ieškotum ir Tolminkiemio, ilgametės Kr. Donelaičio buveinės — jų vietoje įrašyti Cystyje Prudy.

J. ŠL.

UGNIAKALNIAI DAINUOJA

Literatūros kritikai ir knygų leidėjai duote sutaria — poezijos knygos šiandien lietuvių neperkamoms, ergo — poezija nepopuliari. Kodėl? Kodėl tiek šimtmečių darbe ir poilsy, džiaugsme ir liūdesy dainas dainavęs lietuvis pradėjo bodeltis lyrika? Tema turėtų būti įdomi didiesiems mūsų literatūros „rabinams“. Bet kol jie prabilis, išklau-sykime eilinio „žydėlio“ samprotavimų.

Mūsų lyrikos paskutinio trisdešimtmečio poetų pagrindinė tema yra nostalgija. Paverptos Tėvynės vizijos, dabarties ašaromis užtvindyti praities šviesūs prisiminimai, iš Lietuvos laukų išrauto beržo ir tremtyje jo vystantių lapų gaudus kvapas... Gyvenant Vokietijos stovyklose visa tai buvo sava ir kiekvienam artima, nes toms nuotai-komis tada visi gyvenome, tačiau dabar — kada reikia rūpintis nuolat senstančių automobilių modelių keitimu, kada pasikalbėjimuose net su savo vaikais lietuvių kalba liko nereikalinga, kam mums poezija, literatūra? Visi užtenkamai „įkertam į angelką druką“ ir mums šiandien gana vienos diena-raščio vakarinės laidos. Lyrika? Poezija? — Jei jos lapus stipriai suspaustum saujoje, per tarpupirščius išbėgtų sūrus asarų vanduo. Jos skaitymas — skruzdžių užleidimas už kalnierių — viduramžių vienuolių ašutinė ant nuogo kūno. Kam to reikia? Naudokimės gyvenimu, kuris toks trumpas. Praėjo tie laikai, kada Tėvynės laisvė buvo ne už kalnų. Šiandieną ir Dievas, ir Tėvynė daugeliui yra mirę...

Žinoma, šitokiose nuotalkose ne tik poezija, bet ir išvis literatūra ir net pats lietuviškumas yra lyg šuniui penkta koja. Tiesa, valandėlei buvo mus pabudinus Simo Kudirkos nesekmė, Romo Kalantos patriotinės liepsnos. Bet tik valandėlei. Esame laiko srovėje, pačiame išibėgėjime ir nėra laiko kada sustoti, pagaltoti: dienomis — darbas, vakarais — televizija, savaitgaliais — piknikai, įjėšminės, išvykos į gamtą, pasiplaukymai nuosavais laivais. Visur — tiek daug poezijos, tiek lyrikos — ne ašaromis tekančios, bet alumi putojančios, džio kadugiais kvepiančios.

Yra ir mūsų tarpe vienas kitas „nenormalus“, kuris lietuviškos poezijos paskaito radęs jos gabalus platintojų įkištame lietuviškame laikraštyje. Na, ir ką? Na, nieko. Lietuviški viduriukai atlaiko... Ir kai toks su tokiu susitikę užmezga „lyrinį“ pokalbį apie lietuvišką poeziją, abudu sutaria, kad šiandien lietuvių poezijoje karaliu yra Antanas Gustaitis. Jis vaišių užstalėje sėdįs mūsų bičiulis. Jo kalba ir net „vaiduotojiškos“ temos mums suprantamos, nes patys praleidžiame prie stalų daug laiko kilnodami taurės. Toliau, įdomus savo neornamentuotumu Rimas Vėžys. „Jeigu būt pasaulis medis, aš — šuo kudločius, tai pakėlęs savo koją medį apkrapnočiau...“ Kokia sukrečiančio stiprumo lyrika! Be berželių, be rūtų, be asarų. Tiesiog, vyriška (o gal šuniška?) poezija. Tokią suspaudus saujoje tikriausiai ne ašaros išbėgtų.

ALD. PRIŽGINTAITĖ

DIENA IR AŠ

Diena kaip veidas
su ašara —
ant skruosto,
kurioje aš
prasmės gyvenimo
surasti negaliu,
nes tu, kurs taip arti
manęs buvai
nesakęs nieko
nuėjai —
ir šiam plačiam pasauly
aš likau viena.
O taip norėjau
aš tikėt gyvenimu,
kurs be šėšėlių
ir be klaidos —
kuriam žmogus
kitam —
ištiesia ranką
ir kuriame nelaimėje
vienas duris uždarius
aidarai kitas
į kambary pilną vilties
ir šilimos —

Tačiau diena
ir aš —
kaip du veidai
iš veidrodžio ir prieš
abudu su ašara
ant skruosto
sustoję žiūrime
vienas į kitą
abu su klausimu
ant lūpų,
kuriam atsakymo
surast negalime.

Norėdamas už pirmą pasirodyti moderniu antrasis sako, kad jam labiausiai patinka Austės Pečiūraitės eilėraščiai. Dėl ko? Ogi todėl, kad jie visiškai nesuprantami. Abstraktas šiandien yra madoje. Todėl man patinka Pečiūraitė. Kartais aš paskaitau Brazdžio eilėraščius — iš kito galo — iš dešinės į kairę eilėrašty jo surašytus žodžius. Ir, žinai, kad gaunasi pritrenkiantis abstraktas, visiškai tinkamas šiems laikams, nors šiaip Brazdžionis, mano nuomone, tinkamas skaityti tik du kartus metuose — 16-tą vasario ir rugsėjo 8-tą dieną.

O visi kiti? — Neįdomūs. Nei modernių — necenzūriškų žodžių, nei išgertuvių stiliaus, nei visagalinio abstrakto.

Australija šiandien savo jardus pakeičia metrui. Kas pakeitė, sakykite, mūsų matus, kuriais matuojama poezija, kas pakeitė mūsų — dainuojančios tautos išbėgėlių skonį? Ar dėl to kalti poetai? Ne, jie lava dainuojančiais ugniakalais tebeverda. Jų kūrybos krateriuose sutirpsta vergijos pančiai ir alsuoja laisva Lietuva. Jie sako mums žodžius, kurių negali nie nesakyti, tik mes pro juos, pro savą poeziją odisejais praplaukiame laiko tekne vasku užlipinę savo ausis. Ar užkisdami ausis sava kalba, savam lietuviškam žodžiui, sava poezijai, mes parplauksime savo gimtojon Itakėn???

Pr. P.

ALD. PRIŽGINTAITĖ ŽEMĖS LAIKRODŽIAI

Man žemės laikrodžiai
nesako nieko — — —
jie nejaucia,
jų širdys metalinės:
jų tikslėjimas
mane čia atvedė
ir jų tikslėjimo
aš lydimas išsėsiu
jie be manęs taip eis
toliau — — —
kaip ir be tų,
kuriuos aš taip mylėjau
be jokio jausmo
matuodama tik laiką
iki galo nuo pradžios
mum žemėj duotą. — —

Y R A

Yra pasaulis
didelis ir mažas,
kurio tu troškai,
kurį rankoje laikai:
jo horizontai tau
atsiveria plačiausi
ar baigias jis
su sienom keturiom...

Yra gyvenimas
šviesus ir pilkas
priklauso tik
kurį pasirinkai:
kiek meilės kam davei
ir kiek aukų sudėjai
į lėkštę metų praeitų
ar gauti viską
tik veltui tikėjai.

RYTOJUS LAUKIA

Ateik ramybė,
tu į mano širdį
delnais savais
man nuo akių
nubrauk — — —
tamsius sapnus
leisk man
kaip vaikui dar mažam
nerūpestingai — —
per rasotas pievas
žydinčių purienų
bėgti:
ištiesus rankas
į saulę — — —
ir kada nors
dar ją pasiekti tikėti
ir nežinoti — — —
kad rytojus laukia.

● Dantės Dieviškąją komediją į lietuvių kalbą išvertė prel. Jurgis Narjauskas. Šis stambus veikalas Lietuvoje pasirodė prieš 35 m. Siemet sukanka jau 30 metų, kai mirė to veikalo vertėjas prel. Jurgis Narjauskas. Jis kilimo nuo Vilkaviškio, baigęs kunigų seminariją Seinuose, studijavo Romoje ir gavo bažnytinės ir civilinės teisės daktaro laipsnius. Dirbo Seinų vyskupijos teisme, o Pirmojo Pasaulinio karo metu Rusijoje vadovavo nukentėjusiems nuo karo šelpiti draugijai, rinko lietuviškų dainų melodijas. Nepriklausomybės metais dirbo Telšių vyskupijos teisme. Mirė 1943 m. sausio 29 d.

KŪRYBOS ANGOJE

(Atkelta iš 4 pusl.)

Eiliavimas lotynams iš pradžių ir reikšė žodžių arimų vagomis. Ir anglų kalboje poezija yra vadinama „verse“, o lenkų — „wiersze“. Taigi, matome, kad mūsų mažasis Juozukas neturėjo jokių abejonių ir dar nei kalbėti, nei vaikščioti nemokėdamas, pasirinko sau poeto likimą, ir žinojo, kas busias — artojas!

Deja, tų nuosavų tėviškės dirvonų, tos purios lietuviškos žemės neteko jam nei arti, nei akėti, nei sėti.

Tapo „poetu iš Dievo malonės“ — lietuviškų žodžių platybėse išvaidamas tiesias ir purias vagas!

O Yallourne savo žemkasę jau 24 metus vairuodamas, tikriausiai jaučiasi kaip artojas prie savo žagrės pripratęs ir iš juodos anglies sugeba išspausti visą tą lietuvišką, šiltą ir kvepantį žemę posmą. (gal dėl to ir neapleidžia?)

PIRMIEJI BANDYMAI

Savo biografijoje poetas rašo: „... visais mano gyvenimas buvo kupinas nedateklių ir sunkumų. Bet mūsų likimas nepasisiųkštėjo manęs apdovantoti.“

Paprastai prisiminimų atšvaituose pirmieji bandymai, pirmieji kūriniai labiausiai atminty įsirėžia, nors jie po daugelio metų ir nebe tokie tobuli ar svarbūs beatrodo.

Pirmuosius pasikalbėjimus su Mūzomis, sako, pradėjęs lenkų kalba, kai pradėjęs lankyti Platūno dvare esančią lenkų mokyklą lenko mokytojo Niemczyk buvęs skatinamas „netingėti“, nes galis tapti dideliu žmogumi.

Tik vėliau, sužavėtas Maironio Vilniaus ir Trakų pilies eilėrašiais, pats su dideliu užsidegimu sėdosi rašyti lietuviškai.

O įkvėpimą — jo pirmąją mūzą — suteikė tetulės Elenos didžiai mylima ir prižiūrima rožė — rudens šalnos pakąsta.

Rožė baltoji,
Kodėl nustojai
žydėti?
Kodėl pavytai
ir jau pradėjai
liūdėti?

Kodėl palinkus
Tavo viršūnė
Prie žemės?
Kodėl ir žiedas —
Tokio gražumo —
Aptemęs?

— Rudenio vėjas
Pūsti pradėjęs
Mane palaužė,
šalna piktoji,
Mirtis baltoji
Lapus nugrauzė... .

Šitas eilėraštis buvo 1928 metais atspausdintas „Vilniaus Rytujuje“ Karvelio slapyvardžiu.

KŪRYBOS GAUSUMAS

Reikia tik stebėtis poeto Mikšto kūrybos gausumu bei įvairumu. Jis netik poetas — lyrikas, bet ir sodrus, pastabus prozinin-

kas, pasakotojas, humoristas. Visuose žanruose išmėginęs savo mūzos plunksną — ir žurnalistas, korespondentas, visiems pasaulio lietuvių žurnalams, dienraščiams bei savaitraščiams siuntinėjęs straipsnius įvairiomis temomis.

Būti humoristu, satyriką emigracijoje nėra lengva. Reikia turėti gerą skonį ir nepildyti saiko, nes turime juoktis dažniausiai patys iš savęs, savo ratelio ir savos bendruomenės, kad juokas būtų aktualus, suprantamas. Labai lengva užminti kam nors ant „mazolio“ — ir prasideda užsigavimai, ginčai... ir „juokdariai“ paprastai yra arba nutildomi arba patys pasišalina iš rašančiųjų eilių.

Šiuo atveju mūsų Mikštas išplaukia per priekaištų sroves jų nepajudinęs. Jis rašo be pagiežos ir be paniekos, jei reikia ką nuplakti — tai plaka save ir savo nuodėmes. Ir visa tai daro taip lengvai — natūraliai, lyg tuo momentu būtų tam gimęs.

Tai nuolatinis ieškotojas vis naujų kelių, kur galėtų save išsakyti, pasireikšti ir savo žodžiams naujus aruodus surasti.

Ir jei kuomet vartysit pageltusius ir baigiančius trūninti dienraščius, savaitraščius bei žurnalus čia Australijoje, Kanadoje, Amerikoje ar seniau Lietuvoje išleistus ir surasite šiuos autorių parašus, inicialus — kaip: Karvelis, J. Silainis, Juozas Bušodilgė, Gervazas Maukelė, J. Kovas, Anta Vanta, Kremliaus Žiurkė, Jonas Nemaionis, J. Vėjelis, J. Sešėlis, Yallourne Dulkė, Latrobieitis, St. Rapalas Plepalas ir t.t., tai žinokite, kad visi jie yra vienas ir tas pats mūsų poetas Juozas Mikštas iš Yallourne, Victoria, Australia!

Kaip tas vabalas, kuris turėdamas šimtą kojų, sako, gali bėgti į visas puses — taip ir mūsų veržlus kūrėjas Mikštas nori pasireikšti ant daugelio vardų — lyg vieno vardo apimtį ir išlieti visai kūrybinei energijai būtų per mažai. Tą savo gyvastingumą:

Esu aš galūnas, esu aš kūrėjas
gyvenimo posmų — dainų.
Dainuoju su paukščiais,
dainuoju su vėjais,
Draugai, juk aš dar gyvenul!

RAŠAU TODEL, KAD MAN GYVENIMAS DIKTUOJA

Kiekvienas rašytojas nori matyti visus savo kūrinius tvarkingai išpaustus tarp dviejų knygų viršelių, t. y. išleistus.

Gi Mikšto visas kūrybos kraitis tebėra išmėtytas tiek daugelyje laikraščių bei žurnalu, kad per tokį ilgą laiką jis nei pats tikriausiai nebežino kiek yra prirašęs ir kam dovanojęs.

— Aš negarsus — kukliai sako pats poetas ir šiandien — juk nesu nei knygos išleideš! Visa jo kūryba tebestovi kaip ir jis pats gyvenimo angoje!

Ir gaila, ir skaudu.

Idealistai be mūrmėjimų dirba ir kuria, dalina save ir savo širdį, po gabalėlį, ne tik prašantiems, bet ir neprašantiems, kol palieka tuščiomis rankomis patys, o mes materialistai apsikraunam vis didesnėmis ir sunkesnėmis gėrybėmis, susikūprinam jas bevilkdami. Grožio supratimas nusitrynė į didmiesčio akmenį. Akys, apstulbinotos vavorykščių spalvų, neono lempų nebemato toliau — kas dedasi už mūro durų.

Beskubėdami ir besivydami mamoną — pakelėse išmėtėm dalį savęs, savo idealų, tikėjimo — savo sielos ir kartais, išgirdę nuosirdų ir atvirą poeto žodį — kaip tas karalius ant balto arklio — pasijuntame staiga bešą pliki. O poetas eina tuščiomis rankomis nešdamas tikrai žodžius:

„Pasiryžau aš savo nerimu ir ilgesiu
Kliūtis ir užvaras ir sienas susprogdinti.
Deja, duobėto kelio dulkėse
paskandinau gražiausią savo mintį“

ŽVILGSNIS Į ATEITĮ

„O jeigu aš kartais verkšlenti pamėgęs
Vienatvę apraudu širdim,
Nesu jau toks vargšas, nesu toks bėjęs.
Draugai, netikėkit manim!“

Sako pats poetas.

Netikime ir netikėsime. Poetas kūrėjas, kad ir atsistojęs ant šešiašėsimtojo laipto, dar nėra praradęs savo laukus žvilgsnio — nes žmogaus gyvenimas, kaip ir vynas, su kiekvienu prabėgusiu metu turėtų eiti stipryn ir skaidryn. Jis rašys ir dainuos, — ir savo dainose sukaupęs savo džiaugsmus, viltis, ilgesį bei nusivylimą aprenęs paprastais, visiems suprantamais žodžiais — siųs vėl į pasaulį, vėl dalins laikraščiams bei žurnalams.

Nes lietuvių siela negali paliauti dainavusi. Daina skambėjo carų vergijos ir priespaudos metais. Ji nemirė laisvės partizanų lūpose tamsiose Lietuvos giriose, ji nenuitė dar Sibiro nykumoje — kaip galėtų sustoti čia — laisvose kryžkelėse nuolatinės mūsų kelionės.

Dar turime poetų, kurie kaip sargai sėdi prie lietuviškų šventyklų durų, kurie nešioja savo žemę giliai paslėpę savo širdyse ir dar nėra jos praradę. Kurie sugeba kalbėti paprastais ir skambiais žodžiais, kurių beklaušdami mes atsigrežiam į praeitį, į tolmas dienas ir atvėrę savo pačių širdis pajuntame vėl duonos skonį ir berželio žalumą... Tie kurie gali stipriai jausti, gali ir stipriai rašyti. Poetas Juozas Mikštas yra vienas iš tų nepavargstančiųjų — jis už mus kalba ir jaučia — jis kūrė ir kurs, todėl ir yra toks artimas, ir mielas ir savas.

Ačiū jam už tai!

(St. Prapuolenytė)

POETUI

Tavo mintys
Lyg upių vandenys —
Pakalnėmis vingiuoja.

Tavo mintys
Lyg balti balandžiai —
Erdvėje
sparnais švytruoja.

Tavo mintys
simfonijos kerėjimu
vienumoje galvina.

Tavo mintys,
kaip senas vynas
ir daina —
svažigna.

Lietuviai pasaulyje

Šių metų pradžioje į Vasario 16-osios lietuvių gimnaziją Huetttenfelde, Vakarų Vokietijoje, įstojo 15 naujų mokinių. Net trylikai iš jų yra neseniai su tėvais repatrijavę iš Lietuvos. Šiuo metu Vasario 16-osios lietuvių gimnazijoje mokosi 92 lietuviai jaunuoliai ir jaunuolės. Netrukus laukiama atvykstant dar poros naujų moksleivių.

Kovo ketvirtą dieną, Čikagoje, rašytojų Aloyzui Baronui, už romaną „Abraomas ir Sūnus“ buvo iškilmingai įteikta diena „Draugo“ tūkstantčio dolerių literatūrinė premija. Naujasis Barono romanas „Abraomas ir Sūnus“ liečia aktualią temą apie lietuviškų šeimų gyvenimą Amerikoje, išvedant filosofinę paralelę su žinomąja bibline tema. Dienraščio „Draugo“ literatūrinės premijos įteikimo proga, koncertinę programą išpildė solistai Gina Capkauskienė iš Montrealio ir Kazys Jakutis iš New Yorko.

Čikagos lietuvių visuomenės specialia akademija pagerbė kunigą dr. Juozą Prunskį, jo amžiaus 65-erių metų ir kunigystės bei žurnalisto 40 metų sukakties proga. Įvairūs kalbėtojai šia proga apibūdino Juozo Prunskio kaip kunigo, žurnalisto ir laikraščio redaktoriaus ilgą ir prasmingą veiklą.

Vakarus yra pasiekusi žinia, kad Lenkijos vyriausybė yra sustabdžiusi lietuvių mokslo ir kultūros mėnesinio žurnalo „Varsnų“ leidimą. Žurnalas „Varsnos“ buvo pradėtas leisti 1971 metais. 1972 metais buvo išleisti šeši dvigubi sąsiuviniai. Mėnraštį redagavo ir jame rašė Lenkijos lietuviai, tačiau jo bendradarbių tarpe buvo ir lenkų kultūrininkų. Žurnalas buvo grynai kultūrinio pobūdžio su informacijomis apie Lenkijos lietuvių veiklą. Užsienio lietuvių laikraščiai šia proga rašo, jog yra žinių, jog „Varsnų“ žurnalo sustabdymo pareikalavusios Sovietų įstaigos Lietuvoje.

Šiais metais sukako lygiai 650 metų nuo Vilniaus paskelbimo Lietuvos sostine. Norėdama tinkamai šią sukaktį atžymėti, Vilniaus Krašto lietuvių sąjunga Jungtinės Amerikos Valstybėse paskelbė konkursą parašyti istoriniam romanui apie Vilnių ir jo kūrėjus. Konkursą laimėjusiam romano autoriui bus paskirta tūkstančio penkių šimtų dolerių premija. Konkurso jūry komisiją sudaro profesoriai — Juozas Jakštas, Justinas Pikūnas ir Aldona Augustinavičienė, pedagogė Jūratė Pečiūrienė ir Vilniaus Krašto lietuvių sąjungos centro vadybos pirmininkas Kazys Veikutis.

— Jungtinės Amerikos Valstybėse yra pradėtas leisti žurnalas „Journal of Indo-European Studies“, skirtas indoeuropiečių tautų kultūros ir kalbos istorijos problemoms nagrinėti. Žurnalo redakcinėje kolegijoje, šalia kitų sričių specialistų, dalyvauja taip pat lietuvių mokslininkė dr. Marija Gimbutienė, dėstanti Kalifornijos universitete. Pirmajam žurnalo numeriui Marija Gimbutienė parengė straipsnį apie senosios Europos kultūrą.

TOBULI CARL ZEISS AKINIAI

VOKIEČIŲ DIPLOM. OPTIKAS

Sovietų neramina auganti Kinijos galybė

KOMUNISTINĖ KINIJA PAMAŽU STIPRĖJA. SOVIETA IESKO SAUGUMO

VAKARUOSE

BRONIUS KVIKLYS

Komunistinės Kinijos vidaus gyvenimu ir jos pasiekimais domisi visos pasaulio tautos, nes šis 800 milijonų gyventojų kraštas jau dabar laikomas trečiąja pasaulio galybe po JAV-bių ir Sovietų Sąjungos. Po prezidento R. Nixono vizito Kinija darosi pasauliui vis labiau pažįstama. Pasakutinių metų bėgyje ją yra apėmęs nemažas skaičius užsienio žurnalistų, prekybininkų, turistų, mokslininkų.

Iš kitos pusės, komunistinė Kinija vis labiau domisi kitais kraštais, stengiasi su jais diplomatiškai suartėti. Jos atstovai Jungtinėse Tautose ir kitose tarptautinėse organizacijose veda visiškai nepriklausomą didžiosios valstybės politiką ir beveik visais atvejais pasisako prieš Sovietų Sąjungą.

Yra žinių, kad kiniečiai vis labiau domisi ir Sovietų Sąjungos pavertimais tautomis, ypač didžiausia jų — ukrainiečiais, renka kai kurias žinias nat apie emigrantų organizacijas, domisi jų priešrusiška veikla. Šia prasme komun. Kinijos gyvenimas įdomus ir mums, nes mūsų priešais priešais nėra mūsų priešais.

Komunistinę Kiniją aplankiusieji asmenys tvirtina, kad jos dabartiniai vadovai jau likvidavo visas negeroves, kurias buvo sukėlusios vadinamoji „kul tūrinė revoliucija“ ir kad ji yra pakeista kita — ūkine ir technikos revoliucija. Komun. Kinija rimtai ruošiasi tapti pasaulio ūkine ir karine galybe. Šio tikslo ji nori pasiekti savo paties jėgomis, be užsienio kraštų — tiek socialistinių, tiek kapitalistinių — pagalbos. Eina dviem kryptimis: stengiamasi tapti aukštos žemės ūkio kultūros kraštu, kad pati šalis galėtų išmaitinti didžiulį ir dar nuolat augantį gyventojų skaičių ir modernizuoti krašto pramonę, išplėsti reikalingų produktų bei mašinų gamybą, išnaudojant savo krašto žemės gelmių turis.

Kinija geriau pažįstą specialistai tvirtina, kad kraštas, kuris prieš du tūkstančius metų gamino popierių, buvo išradęs paraką ir žinojo kompasą, ir šiuo metu yra labai išsivysčiusi.

Svarbesniuose komun. Kinijos centruose, esančiuose daugybė technikos mokyklų, kurios per eilę metų paruošiančios daugybę specialistų. Kiniečiai labai pažengę elektronikos, matematikos ir kibernetikos mokslų srityse. Jų imonės ir fabrikai vis labiau pereina prie serijinės bei juostinės gamybos. Ypač greitai tempu statomi dideli ir mažesni laivai, kurių komun. Kinijai labai trūksta. Daugelyje krašto rajonų, kur gyvenimas buvo tūkstančiais metų tylus ir ramus, iškyla aukšti fabričių kaminai, geležies ir kitų metalų tūpimo krosnys, išauga elektros jėgainės. Jų atsiradę net Tibeto kalnyne, kur ligi pastarųjų laikų niekada nėra buvę jokios pramonės. Slėniuose užtvankiamos upės. Naujųjų užtvankų vandenys drėkina naujus didžiulius ryžių laukus.

Kiniečių išradimų ir pramoninių galingumą liudija šie keli faktai. 1964. X. 16 jie išsprogdo pirmąją savo paties gamybos atominę bombą 20 kilotonų galingumo, 1965 m. — antrąją branduolinę bombą, 40 kilotonų. 1966 m. išmėgino 40 kilotonų branduolinių užtaisų. Penktoji išsprogdinta branduolinė bomba buvo 500 kilotonų galingumo. 1967 m. išsprogdo pirmąją vandenilinę bombą. Ligi šiol jie yra iš viso išsprogdę 13 bandomųjų branduolinių užtaisų, iš jų tris labai galingas vandenilio bombas. Kinija įsiviešeri serijinių branduolinių ginklų gamy-

bos dirbtuves. Iki 1972 m. jie buvo pagaminę 150 atominų užtaisų. Pereitais metais jie jau turėjo strategines raketas, galinčias numesti branduolinius užtaisus ligi 5500 kilometrų. Taigi jų raketos gali jau pačią Maskvą pasiekti.

Jų techniškus sugebėjimus rodo ir šie faktai: 1970 m. kiniečiai paleido didelį erdvių satelitą su užrašu „Rytai yra raudoni“. Kiek anksčiau jie per dvejus metus pastatė prie Nan kingo per Jangcės upę septynių kilometrų ilgio tiltą. Kiniečiai yra padarę ir daugelį kitų sunkiai įtikėtinų technikos dalykų.

Šveicarų „Die Weltwoche“ (I. 25) pateikia įdomių žinių apie komun. Kinijos karines pajėgas. Pagal jas didžiausią pasaulyje kariuomenę turi „taiką mylinti“ Sovietų Sąjunga — 3.375.000 karių. Po jos tuojau sėka komunistinė Kinija, kurios reguliarioje armijoje tarnauja 2.880.000 vyrų. JAV-bėms atitenka III vieta — 2.699.000 karių.

Komunistinės Kinijos kariuomenė padalinta į 37 armijas, kurių kiekvienai priklauso 3 šaulių divizijos. Didžioji kariuomenės dalis laikoma šiaurinėje ir šiaurės rytų krašto dalyje, taigi prie Sovietų Sąjungos sienos. Čia sutelktos 67

MARGUMYNAI

Alkoholis — proto priešas

Čia paduosiu keletą vaizdinių iš psichiatrinės ligoninės skirtos alkoholių ir sergančių baltąja karštligė gydymo. Vienam tokių ligonių gydytojas paduoda visiškai švarų baltą popieriaus lapą ir klausia, kas ten atvaizduota. Ligonis sako: „Vienas ruožas, du ruožai trys ruožai, čia kaip šuva, o štai čia meška lažo leteną“. Žiūrėdamas į tą žmogų nenoromis krypteli. O jis buvo kadaise talentingas inžinierius. Koks gi priešas jį taip nukankino? Ne, ne priešas, bet jis pats laisva valia metodiškai naikino savo smegenis, kas ir privėdė jį prie šios būklės. Antras ligonis, gavęs švaraus popieriaus lapą bejėgiškai vedžioja ant jo pieštuku, nepajėgdamas atlikti paprasto uždavinio: nupiešti stiklinę ir butelį. O anksčiau jo smegenys buvo matematiko ir braižytojo. Štai dar vienas žmogus. Sunku būtų pasakyti, kad išsilavinęs žmogus, su keliais diplomais. Pradėjo jis taip pat, kaip visi, — po mažiuką išgėrė per šventes, per vardines... Vėliau jau ne tu valdai stiklinę, kėdę, bet jis tave valdo. Mes matėm ne tik alkoholio garbintojus, kurie jau visiškai degenėrėsi, bet ir alkoholikus, kuriems gydymas dar gali padėti. Pasitarkite save: jeigu po išgėrimo ant rytojaus kyla noras atsipagurioti, arba kalba apie buteliuką išsaukia aštrų norą išgerti, kitaip sakant, kai nėra jėgų atsakyti nuo stiklinuko — tai jau pavojaus ženklas. O juk daugelis geriančių nelaukia iki gėda, tačiau eiti pasigdyti nuo girtavimo, visgi, varžosi. Vienas iš pasigdytųjų alkoholių sako: kai kuriems nepatinka, kad alkoholiškai skaitomi nenormaliais žmonėmis. Tačiau, aš žinau, kad buvau pasidavęs nebenormaliam. Aš pamečiau pagarbą sau, šeimai ir vis nenustodavau gerti. Ar tai normalu? Aš subankrotavau moraliniai ir fiziniai. Ir vistiek gėriau. Ar tai ne beprotiškė? Niekas neturi teisės taip eikvoti savo protinius gabumus ir naikinti asmenišką laimę.

Paruošė V. Gražulis

Pasitikome garbingus svečius

Pertho kūrėjai — savanoriai su vyskupu A. Deksnu. Iš kairės: P. Pakalniškis, K. Žuromskis, vysk. A. Deksnys, A. Klimaitis, A. Miliauskas.

Perth'o aerodrome garbingus svečius J. E. vyskupą Dr. A. Deksnį, prel. Dr. L. Tulabą ir prel. Dr. P. Celiešį pasitiko kūrėjai savanoriai ir bendruomenės bei lietuvių parapijos atstovai.

Kovo 6 ir 7 d.d. vakare įvyko rekolekcijos, o 8 d. vakare atsisveikinimo vakarėlis. Kalbas pasakė St. Kuzmickas, K. Žuromskis, Andrius Klimaitis, Jonas Miliauskas ir E. Stankevičius. Po jaunimo ir Bendruomenės dovanų įteikimo, sekė kūrėjai savanoriai: jų anūkai, savo senelių lydimi, atnešė į garbės stalą savanorių pačių rankų darbo su tautiniais ornamentais išgraviruotas 3 lėkš-

tes ir įteikė kiekvienam svečiui po vieną. Tuo vyskupas buvo labai sužavėtas ir savo kalboje pareiškė, kad jam vadinamą po pasaulį dar niekur neteko matyti taip gražiai pasireiškiančių kūrėjų savanorių, kaip čia Vakarų Australijoje, Perth'e. Vyskupas prisiminė savo jaunystės dienas, koks didelis buvo jam džiaugsmas, kai jis pirmą kartą pamatė savanorius nešančius gražią tautinę Tris palvę.

Po vyskupo kalbos, sekė abiejų prelatų kalbos ir abu padėkojo savanoriams už dovanas.

A. K.

Lietuva žemėlapiuose

Praeitais metais Romoje buvo baigtas spausdinti „Gran de Atlante Internationale Curcio“ (Didysis Tarptautinis Curcio Atlasas), bendradarbiaujant vokiečių Herderio ir italų Curcio leidykloms. Atlasas didelio formato, 41 sąsiuvinio, kelių šimtų puslapių. Ligi šiol jo išparduota 83.000 egz.

Dėka prel. Vinco Mincevičiaus, Elta — Press redaktoriaus pastangų, atlasas labai išsargino Lietuvą. Istorinėje atlaso dalyje Lietuva parodyta tokia ji buvo X-XI šimtmečiais: 1470 metais (nuo Baltijos ligi Juodųjų Jūrų), Reformos metu, ir XVII-XVIII šimtmečiais. Ji taip pat yra tinkamai atžymėta rasių, kalbų ir religijų skyriuose. Gi iš Rusijos plėtimosi žemėlapių aiškiai matosi, kad jis Europoje vyko Lietuvos saskaiton.

Siolaikinių Europos valstybių žemėlapiuose Lietuva ir kiti du Pabaltijo kraštai yra parodyti skyriuose „Polonia ir Paesi Baltici“ Lenkija ir Pabaltijo kraštai, bet ne Rusijos ar Sovietų Sąjungos lankuose. Pastebėtina dar, kad Kaliningrado sritis yra prijungta prie Lietuvos.

Kiekvieno lanko — sąsiuvinio viršelyje yra papuoštas senaisiais žemėlapių, kuriuos leidyklai paskolino prel. Mincevičius, už ką paskutiniame sąsiuvinyje leidykla nuostingai jam dėkoja. Lietuva šiuose žemėlapiuose pažymėta 11 kartų. Vienas jų yra grynai Lietuvos: tai yra Mikalojaus

Krištupo Radvilo žemėlapis, išleistas Henriko Hondijaus 1638 metais Amsterdamė. Žemėlapiu aprašymą ir labai šiltes komentarus apie Lietuvą duoda prof. Osvaldo Baldacci, Romos Universiteto geografijos katedros vedėjas.

Atlase buvo reprodukuoti trys senieji pasaulio miestai: Jeruzalė, Venecija ir Vilnius, su įdomiais komentarais, iškeliančiais Vilniaus istorinę ir dabartinę reikšmę, pažymint, kad tai yra „gražus ir įvairus miestas, svagbus istoriškai, rodąs tikrą požymį gaivališko vystymosi ateityje“.

Šia proga tenka pažymėti, kad prel. V. Mincevičius turi virš 200 žemėlapių rinkinį: Lietuvos, Lietuvos — Lenkijos, Rusijos — Lietuvos, Europos — Lietuvos ir Azijos, kur taip pat pažymėta Lietuva. Be to, turi keletą Vilniaus, Gardino ir Klaipėdos miestovaizdžių originalų, Lietuvos Didžiųjų Kunigaikštėjų bei žymesniųjų asmenų mūšius, tautinių rūbų, pastatų ir kt. raizinių. Jo rinkinyje yra labai retų Lietuvos žemėlapių, kurių trūksta net didžiojoje pasaulio bibliotekoje. Tai dvidešimties metų kruopštaus rinkimo rezultatas. Siemet ruošiasi pradėti perspausdinti tuos, kurie galės pasitarnauti ne tik Lietuvos laisvės bylai, bet taip pat ir lietuviškų namų papuošimui ir galės būti vertinga dovana sveiktinaiams. Šios idėjos įgyvendinimui stambiai aukdą davė gerai žinomas lietuvis mylėtojas prel. J. Karalius.

Jaunimo auklėjimas Lietuvoje

Vilniuje du kartu per savaitę leidžiamas „Lietuvos Pionierius“ laikraštis, skiriamas tos organizacijos nariams — mokiniais iki 14 m. amžiaus, sausio 10 laidoje įdėjo straipsnį, pavadintą „Ateisto šokiadienis“. Rašo Laimutė Bartininkaitė, Kauno 7-sios vidurinės mokyklos VI klasės mokinė. Ji pateikia paskaitų temas, kurių pionieriai nagrinėja savo susirinkimuose, būtent: „Tikėjimo į dievą atsiradimas“, „kaip atsirado bažnytinės šventės“, „Mokslininkų mintys apie religiją“, „Visa tiesa apie religiją“, „Kodėl žmonės nustojo tikėti“ ir kt.

Iš šių laisvų diskutuojamų temų, kas moksleiviams užima daug laiko, tenka spres-

ti, kad religija komunistams yra pats kiečiausias rėšutas, jeigu mokiniai, nebedami pavojaus, po tokių pamokų taip gausiai lanko bažnyčias, išgirsti antrąją ateizmo propagandos pusę ir su ja geriau susipažinti.

Svedas vidurinės mokyklos mokytojas T. Kazlauskas, rašydamas apie mokinius, kuriems nuolatos skaitomos argumentuotos ateistinės paskaitos, jis pastebi, kad esą tokių mokinių, kurie išsiveda iš tų paskaitų susimąstę ir dažniausiai nusikubėdavę bažnyčion. „Kodėl tau yra?“, klausia straipsnio autorius. Kartą viena septyntokė atsakiusi: ten taip gera, gražiai gieda, gražūs paveikslai...

KOPERNIKO SUKAKTIS

Lenkai šiais metais minėjo astronomo Mikalojaus Koperniko 500 m. sukaktį nuo jo gimimo. Kopernikas studijavo mediciną ir bažnytinę teisę, o vėliau susidomėjo matematika ir astronomija. Studijavo Krokuvoje, o vėliau Italijoje, Paduoeje ir Bolonijoje. Romoje kurį laiką dėstė astronomiją, bet vėliau grįžo į Lenkiją ir buvo paskirtas Erlando kanau-ninku.

Didžiausią perversmą Kopernikas padarė astronomijoje. Jis sugriovė Ptolomėjaus mokslą ir paskelbė, kad saulė yra centru, o ne žemė. Taip pasidarė jam lengva sekti visas planetų judėjimas. Šią naują astronominę sistemą jis paskelbė 1530 m. Jo mokslą pasekė Galilėjus (1564-1642). Jis ne tik priėmė Koperniko sistemą, bet taip pat paskelbė, kad žemė sukasi apie savo ašį. Taip jis pakliuvo į Bažnyčios teismą ir buvo kaltinamas herezija. Viešai jis turėjo atsisakyti nuo Koperniko mokslo, o jo raštai buvo uždrausti skaityti. Tik vėlesni mokslininkai išaiškino, kad nei Kopernikas, nei Galilėjus neklaido. Kopernikas į tokią Bažnyčios nemalonę nebuvo pakliuvęs. Jis kalbėjo apie planetų kelius ir jų sistemą. Niekas neatkreipė dėmesio, ką tai reiškia. Tik Galilėjui aiškiai pasakius, kad saulė stovi vietoje, o žemė sukasi, kilo sumišimas. Juk ir Šventraštyje pasakyta, kad saulė teka ir leidžiasi, o ne žemė sukasi. Tik teisme Galilėjui išaiškinus, kad ir Kopernikas taip aiškino, buvo susimąstę, nors Galilėjus gavo tam tikrą atgailą atlikti.

Ir šiandien mes kalbame įprastiniais terminais, kad saulė teka, nors ir žinome, kad ji nevaikšto apie žemę. Taip įvyko ir šis nesupratimas dėl Koperniko ar Galilejaus mokslo.

SIMAS KUDIRKA MORDVINIJOJE

Tarptautinį Raudonąjį Kryžių Ženevoje yra pasiekęs laisvės iš sovietų koncentracijos stovyklos Mordvinijoje. Laisvę grupė kalinių rašo apie žiaurias šios stovyklos sąlygas ir prašo Tarptautinį Raudonąjį Kryžių pagalbos. Laisvę pasirašiusių kalinių tarpe yra net trys lietuviai, būtent: Jonas Žilinskas, studentas, gimęs 1943 metais, nuteistas penkeriems metams kalėti ir stovykloje jau išbuvęs pusantros metų. Simas Kudirka, telegrafininkas, gimęs 1930 metais ir nuteistas dešimčiai metų kalėti, stovykloje atvykęs prieš maždaug vienerius metus, ir Jastrauskas, darbininkas, nuteistas dvylikai metų kalėti, išbuvęs stovykloje jau dešimt metų. Mordvinijos koncentracijos stovyklos kalinių laisvą Tarptautiniam Raudonajam Kryžiui atspausdino Berne veikiančio Šveicarų Rytų Instituto leidinys Zeitbild.

ŽUVO MISIIONIERIUS JONAS BRUŽIKAS

Kovo 13 dieną traukinio nelaimėje, Sao Paulo mieste, Brazilijoje, tragiškai žuvo žinomas lietuvis misionierius, jėzuitas kunigas Jonas Bružikas. Velionis kun. Bružikas, praėjusiais metais atšventęs savo amžiaus 75-erių metų sukaktį, buvo gimęs 1897 metais Tvarikiškių kaime, Kauno apskrityje. Baigęs Veiverių mokytojų seminariją ir Zemačių kunigų seminariją, 1922 metais buvo įšventintas kunigu. Įstojo į jėzuitų vienuoliją, noviciatą atliko Olandijoje. 1931 metais persikėlė į Jungtines Amerikos Valstybes, kur vedė misionierių lietuvių parapijos. 1937 metais sugrįžęs į Lietuvą, pirmosios sovietų okupacijos metu buvo suimtas ir laikomas kalėjime. Po antrojo

pasaulinio karo pasitraukęs į Vakarus, kurį laiką vedė misionierių lietuvių parapijos, vėliau persikėlė į Pietų Ameriką, kur Urugvajaus sostinėje Montevideo suorganizavo lietuvišką parapiją, pastatydino bažnyčią ir vienuolyną. Iš Urugvajaus velionis kun. Jonas Bružikas nuvyko į Sao Paulo miestą, Brazilijoje, kur keliolika metų ir iki savo mirties gyveno ir ėjo klebono pareigas. Nepriklausomoje Lietuvoje ir užsienyje plačiai bendradarbiavo lietuvių spaudoje. Praėjusiais metais buvo atšventęs kunigystės 50 metų jubiliejų. Velionis kun. Jonas Bružikas buvo palaidotas Sao Paulo mieste kovo keturioliką dieną.

IS MUSU PARAPIJU

MELBOURNAS

Prieš savaitę antradienį buvo palaidota Kamilija Gabrilevičiūtė. Prie jos aprašymo buvo minėta, kad ji "stipriai susimušė nugarą ir buvo nugabenta į ligoninę". Ligoninė buvo nugabenta dėl širdies, kuria ji senokai sirgo, tik ligoninė išgriuvo iš lovos ir susimušė.

Ligoniai:
Bertašius iš Wadongos guli St. Vincent ligoninėje, St. Columbus palatoje. Jam padaryta puslės operacija.
K. Bukauskas Alfred ligoninėje. Jam daromi tyrimai.

Parapijai aukojos:

Kat. Mot. Draugija paskolino \$ 1500. Aukojos \$ 50 — B. Smaliorius. Po \$ 40 — A. I. Jokušauskas, M. Tamašauskas, N. N. Po \$ 30 — R. Šemetas, A. Grušauskas, A. Baltutis, H. Korsaitis, V. Anilulis. \$ 25 — J. T. Seliokas. Po \$ 20 — J. Andrejus, J. Karla, J. Grybas, P. Vaitkus, P. Ūsienė, G. Sampsonas, P. Bimba, V. Zdanavičius — Danius. Po \$ 15 — A. Grigaitis, Buveinis. Po \$ 12 — V. Šukevičius, V. Kasperaitis, A. J. Ragauskas. Po \$ 10 — K. Balakauskas, V. Radzevičius, R. Smi tas, J. Juškevičius, J. Kapliūnas, E. Balčiūnienė, J. Bruožis. Po \$ 5 — V. Jakutis, O. Szentimrey.

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkoju. Kun. P. Vaseris

Nauja Parapijos Choro valdyba
Balandžio 1 d. Parapijos Choras turėjo savo metinį susirinkimą, kuriame išrinko naują choro valdybą. Ji pasiskirstė pareigomis sekant: S. Norika — pirmininkas, V. Žiogas — vicepirmininkas, Bronė Drežienė — sekretorė, E. Dainutienė — išdėstytoja, Bronė Naujokaitienė — narė.

Religinė šalpa

Vyskupo V. Brizgio iniciatyva Amerikoje yra sudarytas Religinės Šalpos Fondas. Šio fondo tikslas šelpti Lietuvoje persekiojamą Bažnyčią. Galima būdais iš to fondo yra pasiunčiamos aukos kuriai nors bažnyčiai ar kunigui Lietuvoje. Kviečiami visi į šią šalpą įsijungti. Aukos paduoti savo kapelionui. Didesnę auką skiriamą, galima nurodyti ir kurią parapiją ar kunigą Lietuvoje norima sušelpiti.

Aukos Kongresui

Dar nepaskelbtų aukų yra šios: V. Šalkūnas \$ 10, Alf. ir Fel. Ročai \$ 6, M. Sodaitienė \$ 1, I. Alekna \$ 5.

Aukotojams nuoširdžiai dėkojame.

ALK Federacijos Valdyba

Blaivininkų susirinkimas

Ateinantį sekmadienį, balandžio 15 d., 2 val. p.p. Lietuvių Namuose šaukiamas blaivininkų susirinkimas. Visi būvę nariai ir prijauciantieji prašomi atvykti. Vietoje bus galima gauti arbatos.

Laikinoji Valdyba

TEVIŠKES AIDŲ SKAITYTOJAMS

Ateinantis yra Velykinis Tėv. Aidų numeris. Sveikinimus, skelbimus prisiųsti iki ateinančio ketvirtadienio. Po Velykų tą savaitę Tėv. Aidai neišs.

ALGIS JOMANTAS

JUMS PATARNAUS PAS

WINTER & TAYLOR

Algis Jomantas yra Jūsų žmogus pas Winter & Taylor — Geelongo geriausiame naujų ir vartotų automobilių centre. Algis žino Jūsų problemas ir tik laukia Jums padėti, išsijant geriausias rūšies vartotas mašinas ar naujus Holdenus iš Winter & Taylor. Algis Jums geriausiai patarnaus, nežūrint kur gyvenat — Melbourne, Geelonge ar bet kur kitur.

Be kuriojo metu skambinkite Algiiui: Geelong telef. 9 7121, po darbo valandų Geelong 7 1117.

Algis mielai sutvarkys Jūsų norimus pasirinktos mašinos finansinius reikalus ir išsismokėjimus. Holden, Torana, Statesman, Monaro.

Winter & Taylor, 101 Mercer St., Geelong.

SYDNEJUS

PRANEŠIMAS

S.L.M.S.G. D-ja, nori čia patiekti tikslesnį informaciją apie vėlonį Jaunutį Jurskį. A. A. Jaunutis Jurskis, ilgis metus būdamas ligonių Gladesville Mental Hospital, buvo S.L.M.S.G. D-jos nuolatini lankomas ir globojamas. Prieš kiek laiko vėlonio sveikatai pagerėjus, išeidamas iš ligoninės nepaliko draugijai savo gyvenamo adreso. Netikėtai sužinojus apie jo mirtį (jau po laidojimo), kreiptasi į Public Trustee, kuris painformavo, kad vėlonis Jaunutis Jurskis nepaliko testamento ir kad jo banko sąskaiton randasi \$ 3.000.

Public Trustee tvarko a. a. Jaunučio Jurskio palikimą. Draugijai pasiteiravus vėlonio brolio, gyvenančio NSW, adreso, viskas perduota Public Trustee žiniai.

S.L.M.S.G.D. Valdyba

Sydney Lietuvių Sodybos, North Engadine statybos antroji stadija jau pradėdama.

Draugija, patenkinta gerai atliktu darbu, vėl pasirašė su mūsų tautiečiais statybininkais A. Kutka, V. Mickevičium statybos sutartį. Vėl bus statoma du namai su keturiomis butais. Iš naujai pastatomų keturių butų, trys jau užsakyti.

Sydney Liet. Sodybos Patikėtinės

Draugijos Susirinkimas

Balandžio 15 d. (Vėrų sekmadienį) tuoj po lietuviškų pamaldų Lidcombe Parapijos salėje šaukiamas Australijos Lietuvių Katalikų Kultūros Draugijos visuotinis narių susirinkimas.

Visus katalikus kviečiame skaitlingai dalyvauti, nes bus renkama nauja Draugijos Valdyba.

ALKK. D-jos Valdyba

A. A. DOMININKAS KUODIS

Mirė 1973 m. kovo 26 d. palaidotas Rookwood kapinėse, lietuvių sekcijoje.

Gedulingas šv. Mišias atlaikė ir pamokslą pasakė kun. Petras Butkus, pažymėdamas, kad vėlonis į Australiją atvyko prieš 46 metus, kaip laisvas emigrantas ir apsigyveno Sydneyje mieste, kur išgyveno Didžiojo antrojo pasaulinio karo audras, netekdamas jų matyti bei visų blogybių patirti.

Jis buvo kilęs nuo Ukmergės, kur dar tebegyveno jo dvi seserys ir brolis. Jis buvo Australijoje vienišas, artimų giminių neturėjo, bet už tai jis buvo artimas sydneyje gyvenantiems lietuviams, žinomas kaip geras, nuoširdus ir paslaugus tautietis, kuris ne vienam iš mūsų pasitarnavo pirmosios dienos, padėdamas surasti apsigyvenimo patalpas, ir net ne kuriems suteikdamas savo pastogę kempelį už labai mažą atlyginimą. Teko ir man pasinaudoti jo gerumu ir laikinai apgyvendinti savo žmoną su mažamečiu sūnumi.

Kaip prisimenu jo patalpomis pasinaudoję daktaro Ivinisko šeima, inžinierius Bogužas, p. Daniševičių šeima ir kun. P. Butkus.

A. A. Vėlonis Domininkas praeitais metais sirgo manijos liga ir todėl buvo patalpintas psichiatrijos ligoninėn ir ten mirė širdies liga. Jo testamentą vykdėtoju yra J. Kedys, kuris ir laidotuviomis pasirūpino.

Kapinėse atsisveikinimo žodį tarė iš senųjų lietuvių, p. Baužė ir testamentą vykdėtojas J. Kedys, o padėkos žodį dalyvavusiems jo laidotuvių tautiečiams pasakė kun. P. Butkus. Išlėkis ramybėje tauris lietuvi, tegul tau Dievas bus maloningas.

V. Miniotas

SKAITYKITE "TEVIŠKES AIDUS" IR KITAM UŽPRENUME RUOKITE — PALAIKYSITE LIETUVISKĄ SPAUDĄ

Ivairias rankdarbių dovanėles galite gauti:

Latvian Arts and Crafts cooperative LTD 266 Flinders St. Mutual Arcade 37 Melbourne, Vic. 3000 Tel. 63.1150.

Taip pat gausite lietuviškų lėlių ir pašto kortelių.

Nekantariai laukta Č. Gedgaudo knyga "MŪSŲ PRAEITIS BEIESKANT", atskleidžianti daug mūsų senovės paslapčių, pagaliau išvydo šviesą. Kietais viršeliais 15 dol.

Perlaidas galima siųsti tiesiog autoriui P. O. Box 5544 Santa Monica, Calif. 90405. USA.

PADEKA

Nuoširdus ačiū visiems bičiuliams, artimiesiems ir pažįstamiems, kurie pagerbė

A. A. ANDRIŲ CHODĄ.

dalyvaudami gedulingose pamaldose ir palydėdami vėlonį į amžino poilsio vietą — Necropolis kapinės Melbourne.

Ypač dėkingi liekame kun. Pr. Vaseriui už iškilmingas gedulingas Mišias, o Vyrų Oktetui už nepaprastai įspūdingas giesmes pamaldų metu. Taip pat kun. Butkui ir kun. Martūzui už autotas šv. Mišias Sydneyje. Dėkui už gėles ir vainikus. Dėkui visiems už žodžius, laiškus ar spaudoje pareikštas užuojautas.

**Dalia Choda
O. ir M. Chodai
S. ir J. Arai**

A. + A.

KAMILIJAI GABRILEVIČIUTEI

mirus, jos seserį Anelę nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime.

B. V. Petkevičiai

A. + A.

KAMILIJAI GABRILEVIČIUTEI

mirus, jos seserį A. Latvienę nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdžiū.

Petras Maikauskas

A. + A.

KAMILIJAI GABRILEVIČIUTEI

mirus, seseriai Anelėi Latvienei reiškiamo gilią užuojautą ir kartu liūdime.

Lipinskių ir Pajak šeimos

MELBOURNAS

PRANEŠIMAS

Sporto Klubo "Varpas" metinis susirinkimas, įvyko 1973 m. kovo 31 d. Bendruomenės kambaryje Lietuvių Namuose. Susirinkimą atidarė "Varpo" pirm. R. Vyšniauskas ir susirinkimui pravedė pakvietė R. Ragauską.

Po pranešimų apie sėkmę klubo veiklą 1972 m. buvo išrinkta sekti valdyba 1973 m. R. Ragauskas — pirmininkas; A. E. Liubinas — sekretorius; I. Kviecinskienė — išdėstytoja; S. Ziedas — parengiamas. Kandidatai liko: R. Vyšniauskas, A. Gružauskas.

"Varpo" Sekretorius

AUKOS TAUTOS FONDUI

Mirus a. a. Jonui Rūkui, T.F. remėjui, buvo renkamos aukos vietoje vainiko jo prisiminimui. Tautos Fondui suaukota \$ 37, — Mišių aukoms už jo vėlę \$ 17, — kurie perduoti kun. kapelionui. Dėkojame visiems aukotojams už a. a. Jono Rūko pagerbimą.

T. F. Atstovybė Melbourne

Sugedus Jūsų T. V., radio ar kitam elektriniam aparatui — sąžiningai ir prieinama kaina patalsys

J. Krasauskas, 29 Camdon St., Pascoe Vale. Telef. 35 5059.

ASTRON ELECTR. SERVICE

TAUPYK IR SKOLINKIS TALKOJE

Lietuvių Kooperatinė Kredito Draugija Talka

Moka už indėlius 5 % metinių palūkanų, už įnašus (akcijas) iki 7½ % dividendu. Duoda paskolas iki 5000 dolerių iš 7 — 9 % užskaitant kas 3 mėn.

Talkos įstaiga veikia šeštadieniais nuo 11 val. iki 2 val. p.p. Lietuvių Namuose, 50 Enrol Str., North Melbourne. Talka, Box 4051, G.P.O. Melbourne, 3001.

Adelaidės kronika

SPORTAS

ADELAIDE

Krepšinis

● "BRONĖS ir JURGIO ŽILINSKŲ" dovana Didžiajai Aukai už Tikėjimą ir Tėvynę", Tėvai marijonai ir šv. Kazimiero koplyčia yra gavusi iš Canberros gyvenančių tautiečių su šituo užrašu Mišių taurė ir pateną. Dovana yra ypatinga savo puikiai atliktomis ir lietuviui daugiau negu prasmingomis graviūromis: taurėje išgraviuota Rūpintojėlis, atetintinkų ženklas ir Tys Kryžius, patenose — Aušros Vartų Marijos paveikslas. Tebina geradarių atminimas gyvas Adelaidės lietuvių šventovėje.

● Ps. V. ILGŪNUI vadovaujant "Vilniaus" tuntas smarkiai pagyvino veiklą. Kad skautai yra gyvi Adelaidėje, reikia būti dėkingiems energingam "judintojui". Sėkmės.

● PLJ S-gos Adelaidėje Skyrus Valdyba pasiskirstė pareigomis: dr. A. Stepanas — pirmininkas, L. Varnas — vicepirmin. V. Mikeliūnaitė — protokolų sekretorė, R. Kubiliūtė — sekretorė užsienio reikalams, J. Mockūnas — sekretorius Australijos reikalams, M. Staukaitė — išdėstytoja, R. Bielskytė, K. Kuncaitis ir A. Straukas — informacijos reikalams. Šios naujos ir daug vilčių keliančios organizacijos pirmąją valdybą Adelaidėje sveikiname.

● JUOZAPINIŲ PROGA p. St. Binkevičienės suruoštas šauniame baliuje gausaus bičiulių būrio buvo pagerbtas ištvermingas katalikiškos spaudos bendradarbis J. Binkevičius — Milius. Nuoširdūs linkėjimai kalbėjusių buvo taip pat pareikšti vaišėse dalyvavusiems kitiems Juozams — p. Gučiui ir p. Stepanui. Vardinės artimųjų tarpe buvo atšvęstos pp. Stepanų namuose, amerikiečio "Račesterio" p. J. Rupinsko naujoje rezidencijoje ir kit.

● M. GERULAITIENE iš ligoninės grįžusi namo sveiksta besimokindama iš naujo vaikščioti sužeista koja. Sėkmės!

● PLJS Adelaidės Valdyba savo informacijoje vietiniuose laikraščiuose rado reikalingą paraginį savo narius dalyvauti rekolekcijsose ir Vėrų apygauose. Šis gražus Valdybos gestas rado vyresnių tautiečių tarpe šiltą pasigėrėjimą Valdybos plačiu žingsniu pro visas duris link lietuviškumo ir asmenybės ugdymo.

● LK Moterų Draugija iš Anelės ir Alfo Urnevičių gavo tikrai vertingą ir reikalingą dovaną — dvigubą šaldytuvą, kurį jau murkia L. K. Centre.

● Prie gavėnės nuotaikos sukėlimo labai daug prisideda kiekvieno penktadienio vakarą šv. Kazimiero bažnyčioje Tėvų Marijonų pravedami Kryžiaus keliai ir aukojamos Mišios. Džiugu, kad šiais metais gavėnės pamaldos gausiai lankomos.

● Leonardas Garbalius kaip po sunkios vidurių operacijos grįžo namo. Linkime greitai pasveikimo. To ypač laukia lietuviška biblioteka Lietuvių Namuose ir teisininkai.

● Kristina Pacevičiūtė, inž. Antano ir dr. Stasės Pacevičių dukra, vasario 24 d. susituokė su M. Minarelli. Vestuvių apeigas Rostrevo College koplyčioje pravedė klebonas kun. A. Kazlauskas. Vaišės, paruoštos L. K. Moterų Draugijos, įvyko L. K. Centre. Saulėty dienų!

● Balandžio 15 d. PLJS savo būstinėje L. K. Centre ruošia vėlykinių margučių marginimą. Kaip reikia marginti parodys ir pamokys daugelį premijų ir pagyrimų už margučius laimėjusi p. V. Venslovaičienė.

● Stud. RASA KUBILIŲ Tė aplankė daugelį tautiečių į magnetofono juosta užrašydama lietuviškas liaudies dainas savo pasirinktame studijiniame darbu universitete apie lietuvių dainas.

Baigiasi krepšinio komandų vasaros sezonas, kuriame geriausiai pasirodė jauniai žm. 14 m., nepralose nei vienu rugtynių ir finaluose išėjo vasaros sezono čempionais, įveikdami savo priešą šiuo rezultatu: Vytis — Sturt 42-30. Finaluose žaidė ir taškus pelnė: P. Jaciūnskis ir E. Jucius po 15, A. Kubilius ir J. Jaciūnskis po 4, S. Navakas 4, A. Vieraits, A. Jaunutis, J. Ignatavičius neturėjo laimės pelnyti taškų, bet prisidėjo kovojant prie laimėjimo. Daugiausiai darbo šiai komandai įdėjo jų treneris, bet po ilgesnio laiko su šiuo laimėjimu gavo didelį pasitenkinimą savo darbu ir Kestas Jaciūnskis mano su laiku iš šios komandos pasiekti geresnių rezultatų.

Mergaitės žemiau 18 m. yra pasiekę trečią vietą ir tikrai vietoms pasiskirstys, kai pradės žaisti pusfinalines žaidynes. Su Renata Scholze komandoje turėtų pasiekti gerų rezultatų, nes Regina Rupinskaitė ir jos sesutė Irena visuomet yra pavojingos žaidėjos ir nuo jų priklausys komandos žaidimo lygis.

Moterys pradėjo sezoną su laimėjimu, laike sezono turėjo penkis laimėjimus, iš jų du prieš latves ir paskutiniame susitikime įveikė stiprią lenkių komandą Polonia 43-34. Mūsų moterų komanda gerai žaidė ir N. Marcinkevičiūtė gerai saugojo Polonijos geriausias žaidėjas, kuri pirmam kėliny tik iš baudų pelnė lenkėms du taškus, o Nijolė irgi savo kreditui davė komandai du taškus. M. Rudzenskienė buvo geroje formoje, kuri pelnė 15 taškų. Reneta Scholze gerai laikant centro puolėjos poziciją ir išnaudojant progas po krepšiu nesimantė baimės pralaimėjimui, Kristina ir Aldona Stalbatės savo darbštumu visuomet buvo pavojingos žaidėjos. Abi komandos žaidė kietą žaidimą ir surinko po 18 baudų, kiekviena komanda, iš ko matosi, kad buvo geros klasės žaidėjos, įveikė mūsų moteris žais taip ir toliau, tikrai turės daugiau laimėjimų ateityje. Taškus pelnė: K. Stalbatė 10, R. Scholze 9, A. Stalbatė 7, J. Juciūtė.

Vyrai. Vyrai, kaip ir moterys turėjo laike sezono penkis laimėjimus, gal būtų ir daugiau laimėję, įveikę gynybas būtų geresnis, paskutiniame susitikime, pralaimėjus, gerai komandai, North Adel. 50-64. Taškus pelnė: A. Reivytis 15, R. Talanskas 12, R. Beinoravičius 8, P. Jurekas 7, M. Talanskas 6, A. Ignatavičius 2.

Krepšinio sezonas vyrams prasidės 2.5.73, moterims 3.5.73, jaunėms 4.5.73, berniukams 5.5.73.

Edas

Per paskutinę šio sezono iešminę buvo gauta auksa iš mecenato Jono. Gauta auksa \$ 100, kurią paskyrė su intencija padėti sportininkams vykstant į Hobartą. Ši auksa sportininkų bus neužmiršta ir remėjui bus kuo nors atlyginta, gal geru žaidimu aikštėje.

Antra kartą šią vasarą iešminė įvyko puikiam S. L. Kazlauskui — Kazly sode, nors esant blogam orui, bet buvo svečių kurie nepabijoję lietaus ir linksmai pasilinksmino specialiai pastatytoje palapinėje, besiklausydami J. Donelos lietuvių rinkinių muzikos.

Prie loterijos aukomis prisidėjo sekant: J. Jaunutis, K. Strimaitis, P. Adrejaits. Visiems aukotojams ir šeimininkams klubo valdyba nuoširdžiai dėkoja.

Vytis Valdyba

HOBARTAS

Hobarto Lietuvių Sporto Šventės Rengimo Komitetas prašo visus Australijos Lietuvių Sporto Klubus pranešti savo adresus kaip galima greičiau.

A. Kantvilas K-to sekretorius 57 Strickland Ave. S. Hobart, Tasmania, 7000.

TIKROS KATALIKŲ LAIDOTUVĖS...

Jau beveik pusė šimtmečio TOBIN BROTHERS tarnauja Viktorijos katalikams. Kada iškyla reikalus, pasinaudokite šia neprilygstama tarnyba ir praktika.

TOBIN BROTHERS LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

NORTH MELBOURNE: 189 Boundary Road, Tel. 329 6144

MALVERN: 1382 High Street. Tel. 50 4720

MENTONE: 3 Station Street. Tel. 93 2460

NOBLE PARK: 505 Princes Highway. Tel. 546 7860

FRANKSTON: Tel. 781 2115

TOBIN BROTHERS
funeral
directors